

ELŐFIZETÉS
ELYEN:
 Egy évre 24 koron.
 Három évre 66 koron.
VITKÉK:
 Egy évre 24 koron.
 Három évre 66 koron.
REKLÁM:
 Minden sor egy napra 20 fill.
 Minden sor egy hónapra 15 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 97
KIADÓTIVAJAL
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 22.

Mai számunk főbb közleményei:

Tíz órás ülés a Házban.
 Halálos szerencsétlenség az államvasutifűtőházban
 Ezerkétszáz föllebezés az adókvetés ellen.
 Megbűnhődött bűnösökért.
 A monarchia e héten átnyújtja jegyzékét.
 Kik írták a román proklamációt?
 Tarkaságok.

Jegyzék Szerbiához.

Arad, július 21.

A király — minden jelek szerint — ma hozzájárult a Szerbiához intézendő üzenet tartalmához és formájához. Ez az esemény kikerülhetetlen izgatottságot, aggodalmakat, tőzsdei árzuhanást vont maga után, annak ellenére, hogy mindenki el volt rá készülve. Az lett volna a meglepetés, ha a szerajevói vizsgálat adatai és eredménye után a monarchia lezárja az aktákat és nem teszi szóvá Szerbia szerepét. Sőt az aggodalomra, a pánikra is ekkor lett volna igazi ok: ez az osztrák-magyar monarchia megdöbbentő gyengeségét jelentette volna. Szerbia fölényét, és ebben az esetben azután komolyan féltetni kellett volna a monarchia jövődjét.

De nem ez történt. Annak rendje és módja szerint, a diplomáciai érintkezés komoly formájában, ezuttal kitérést nem tűrő határozottsággal kér feleletet monarchia Szerbiától. És ha van valami, ami a béke híveit nyug-

talánítja, úgy ez nem a monarchia szándéka, hanem Szerbia gyanus viselkedése. A monarchia semmi egyebet nem akar, mint a mult csalódásai és a legutóbbi idők megdöbbentő tapasztalatai után teljes garanciát arra, hogy Szerbia békében óhajtve élni, hogy nem éleszt, nem bujtogat és nem erősít olyan mozgalmakat, a melyek a monarchia területén örökös nyugtalanságot hintenek el. Szinte sajátságos, a monarchia, mint erősebb fél, nem azért lép föl, mintha Szerbiával szemben területi aspirációi lennének, hanem azért, mert a gyöngébb fél vásottsága ellen a maga területének békéjét kell megvédenie.

A helyzet kétségen kívül komolyodott. Eddig a vezető szerepet mintha a belgrádi lapok vitték volna kifogyhatatlan ocsmánykodásaikkal, képtelennél-képtelen fantazmagóriáikkal, fenyegetőzéseikkel és sértegetéseikkel. Ez a könnyebb rész rolt, nemcsak a belgrádi lapokra és azon frakciókra nézve, a melyeknek az ujságok a szó csövei, hanem a szerb kormányra nézve is, amely azt hangoztatta, hogy „a sajtóval szemben nincsenek eszközei.” Most magának a szerb kormánynak kell nyilatkoznia, a legsúlyosabb következmények teljes felelősségével. Most már mellékesek a szerb ujságok uszításai: Pasicsnak választania kell az őszinte, becsületes, rejtett gondolatok nélkül való béke, vagy — a leszámolás között.

Azt jelentik Belgrádból, hogy Pasics nyolc-tíz napig a szerbiai választásokkal van elfoglalva és a monarchia demarche-ára (a mely különben sines terminushoz kötve) csak az után ad választ. Ez egészen rá vall arra az urra, a ki a „Balkán Bismarckja” jelzővel illette magát; a ki előbb hevenkedő nyilatkozatokat szórt tele a külföldi sajtóban, mikor pedig látta, hogy a monarchiával való konfliktusában egyedül marad, letagadja és visszaszívja azokat; a ki úgy látszik, e nyolc nap alatt csodát remél, amely megszabadítja a kényelmetlen szereptől, hogy a harcias pózt a takarodó-fuvással cserélje föl.

Nekünk, akik őszintén és erősen akarjuk a békét és hiszünk is annak megóvásában, nincs okunk izgatottaknak lenni a jegyzékváltás miatt. A nagyhatalmak kivétel nélkül nyilatkoztak, hogy a most elintézésre kerülő diplomáciai ügyből távol tartják magukat, a mint hogy a beavatkozásra senkinek jogcime nem is lenne. A monarchia tehát békét óhajt teremteni és fog is teremteni; ha Szerbia önként és becsületesen megadja rá a módot, akkor simán, egyéb akciók nélkül, ha pedig Szerbia képtelen erre a belátásra, akkor másként. Az eszközök, amelyeket ez utóbbi, nem várt esetben használni fognak, szintén azt célozzák, hogy Szerbiát a békés együttélésre, hóbortjainak feladására, a szomszédi tisztességtudásra

Az aranyak.

Írta: Móricz Pál.

Midőn már előregedett Fabók-Repeze Tamás uram, a szegedi vizimolnár, közömbössé vált előtte a malomköveknek bugó darálása, még a vémolás iránt sem érdeklődött többé, pedig a felsővárosi Tiszán több híres, hasznos malma volt kikötve. Am családját így jó helyzetben hagyva, városi zsálugáteres házából a tanyára költözött ki az öreg molnár. Afféle jegenyefás pusztai tanyahely volt ez. Buzatermő földek környékeztek ezt a tanyát. Szőlőskékjében füttyült a rigó. Virágos réjtjén kövér falokat haraphatott a jószág... Egy ilyen gazdaságban még az öreg ember is talál tenni-venni valót. Gyümölcsfát metszeget, hernyózat tavaszodáskor, őszidőn pedig tarlóra terelgeti a libát.

Fabók molnár nyugalomra vágyva, csupán egyetlen gyönyörűségéről nem mondott le, a tanyára is magával vitte gyönyörűsége legfőbb tárgyát, óh, de nem az imádságos könyv volt ez... Negyven darab kitűnő veretű, Napoleon császár féle aranyat rejtgetett az öreg molnár. Ezek a csengő-pengős francia aranyak voltak az öreg molnár büszkeségei, ezektől, nyugalomba menve, a pusztai életbe visszahuzódva sem tudott elszakadni, pedig akkortájt sem tudott elszakadni, pedig akkortájt még a szegedi tanyák között erősen forgolódtak a lopók, a különböző kocsin-és lovonjáró betyárok, akiknek veszekedett seeregében mihamar regék támadtak az öreg

molnár francia aranyai felől, mert leginkább a sűrű rézgaras járta. Kint a tanyán ritkán látott jószág volt az arany, annál inkább nevedett a kárhozatos varázsa, mely az öreg Fabók molnár lelkét is teljesen megbabonázta... Fabók molnár vére hullajtása árán szerzte ezeket a fényes, tömör Napoleon-aranyakat, mert ez a bicégős, sánta öregember a franciák ellen is odabadakozott. A Simonyi „öbester” kedves huszára volt Fabók és egyik vitézi alkalomnál a nagy Napoleon császár vértés, lovas főtisztjének tarsolyában találta ezt a negyven darab kövér francia aranyat. A „saséros” főtisztet természetesen nyeregből vágta le Fabók, háborus időben már ilyen a szokás, némelykor arany, többször golyó a katona része, Fabók huszárnak a golyóbisból is kijutott, a francia gránátosok félelmetes „négyyszögét” rajtarajzták meg, egy bolondos golyó ekkor ütődött a lábába... A kórházban ébredt fel Fabók, nem is ült többé „Bogár” lova hátára. Örökösén sánta maradt, ezért bocsajtották el a kenyértarisznyájában a negyven darab francia aranyat is hazahozta, míg egy vizimalomért sem cserélte volna el ezeket az aranyakat, pedig akkortájt a valamire való vizimalomoknak testvérek közt megvolt három ezer pengő forint az ára...

Fabók molnár valóságosan rabjává szegődött ennek a negyven darab aranyak. Még a családjától is rejtgette ezeket az aranyakat. Mindenkor magára zárta az ajtót, ha a rejtkehelyről előszedegette az arany-

pénzét. Tenyerében megemeltgetett, megmérésgetett, körülnézegetett minden egyes darabot. Űrgette s forgatta az aranyakat, hogy nem lát-e rajtok karcolást? Majd selyemkendővel törülgetett végig minden darabot. Mint az érett buzaszemet a gazda, egyik markából a másikba ömlesztette a pézsi, úgy hallgatta, úgy élvezte a pengésöket.

— Ti drága, ti gyönyörűsége sárgacsikók, én véremnek váltásagai, — mondogatta babonás rajongással a vén molnár, halkított magányos beszélgetései, az egymáshoz koogtatott pénzeknek zengedező zörejlései kiszökdeltek, szárnyra kerekedtek a tanyaház picinyke ablakából és a tanyai nép regéket költött a Fabók molnár aranyai felől a regés francia aranyakért többször tanyájára törtek a betyárok, bár kegyetlenül elkínnozták, bár a szoba földjén fektében sem kimélték a vérbeborult öreget, az nem adta elő a „sárgacsikókat.”

— Megöllek, te kutyahitű lisztlopó, — fenyegetődzött a kapcabetyár s mellére térdelt az öregnek, visszafelé húzva tépdelte ki félbajuszát az öregnek, az aranypengék felől sohsem vallott az elgyötört öreg, csak nyögdecélt:

— Ja, Istenem! én a szegény, tehetetlen vén ember, mit vétettem kendteknek, — csak nyögdecélt az öreg molnár s mikor már szava is elállott, még utolsót rugtak eszméletlen öreg testén, aztán szörnyű istenkáromlásokkal távoztak a betyárok. Dühösen, fűres kézzel távoztak a betyárok, mert noha mindent felfor-

kényszerítsék. A monarchiának meg van erre a módja, s ha ez a mód költséges lenne és károkkal járna, — a költség és a kár nem lehet több, mint amennyit Szerbia kétszínű és megbízhatatlan viselkedése eddig okozott. Nyugtalanságra nincsen ok, hiszen a monarchia gazdasági helyzetét egy ilyen expedíció nem érinthetné.

Remélhető azonban, hogy nem lesz rá ok. De nem csupán azt az egyet legyen szabad remélni, hogy az összeütközést, a fegyveres beavatkozást ezuttal elkerüljük, de azt is, hogy ez az eset az utolsó lesz, amikor Szerbia a monarchia föllépését provokálja, önértékét cselekvésre hívja. Ezt kell eldöntenie a diplomáciai lépésnek, amelyhez Öfelsége ischli nyaralójában, egy békeszerető és csodálatosan bölcs uralkodó megfontolása után, hozzájárulását adta.

Tíz óras ülés a Házban.

(A miniszterelnök nyilatkozata.)

Fővárosi tudósítónktól

Budapest, július 21.

A képviselőház ma tartotta első tíz óras ülését, amelyen folytatták az illetékjavaslatról szóló vitát.

Tíz órakor nyitotta meg a Ház mai ülését Beöthy Pál elnök. A szokásos bejelentések után

Tisza István gróf miniszterelnök beterjesztette az állami számvéviszék jelentését az 1913-ik és az 1914-ik év első negyedében eszközölt pótbitelekről.

Balogh Jenő igazságügyminiszter benyújtotta a rehabilitációról szóló törvényjavaslatot. Kiadták az igazságügyi bizottságnak.

Ezután áttértek a napirendre. Folytatlagosan tárgyalták az illetéktörvény részleteit.

Springer Ferenc szólalt fel a javaslat tizenötödik szakaszához.

Elnök: Figyelmezteti, hogy általános pénzügyi elvekre a részletes tárgyalásnál nem lehet kiterjeszkedni.

Polónyi Dezső: Páros napokon lehet, páratlan napokon nem.

Elnök: Polónyit rendreutasítja.
Polónyi Dezső: Miért fojtja bele a szót? (Nagy zaj.)

Elnök: Polónyit másodszer is rendreutasítja és figyelmezteti, hogyha az elnök intézkedéseivel szembehelyezkedik, erősebb rendszabályokat fog alkalmazni. (Nagy zaj a baloldalon.)

Polónyi Dezső: Tessék!

Kun Béla: Utaznak a palotaörségre.

Springer Ferenc: Magánál a meghatalmazási szakasznál két millió korona lesz a kincstár jövedelme. A javaslat szerint óriási emelkedés hárul a közönségre. A fővárosnak van egy hatmillió pörö. Ezt az első fokozaton elvesztette. Ha feltesszük, hogy a legfelsőbb helyen is elveszti, úgy kilencvenhatezer korona illetéket kell majd fizetni az új javaslat szerint, míg a régi szerint ötvenezer korona lett volna fizetendő. A miniszterelnök ur igazságszeretete ilyen nem tűrhet. A miniszterelnök az Igazmondó legutolsó számában dicsérte a javaslatot, igazságosnak jelezte, remélem, hogy felvilágosításaim után rektifikálni fogja cikkét a legközelebbi Igazmondóban.

Springer Ferenc: Bakonyi Samu módosítását ajánlom elfogadásra.

Polónyi Dezső: A javaslat itt duplaprogressziót honosít meg. Ezt a megterhelést nem szabad keresztülvinni. Engedelmet kérek, bennünket, akik tíz óras tárgyalásokon át objektív érveket sorakoztatunk a javaslat ellen, meg legyünk akadályozva beszédeink szabad megokolásában, nem méltányos dolog.

Beöthy Pál: A házszabályok szerint a képviselő ur nem térhet el a tárgytól.

Polónyi Dezső: Az elnök ur lehet házszabálytekintély, de nem ismeri ezt a javaslatot. Nem a főváros hatmillió peréről beszél, de a szegény és középosztályról. Hagyatéki ügyben ezentúl száz korona illeték helyett haterhatszázat kell majd fizetni. Még sem lehet azt megtenni, hogy az Igazmondóban azt írják, milyen üdvös, jó törvényt hoznak. Tessék megírni, hogy megterhelik az igazságkeresőket. Nem tudom, hogy saundékosan csinálták-e ezt, vagy nem tudták, hogy milyen törvényt szerkesztettek.

Hantos Elemér: Téves a példája.

Polónyi Dezső: Dehogyan. Ez egyenes matematikai számítás. Haterhatszáz százalékos az emelkedés. A miniszter ur azt mondta, hogy szociális szempontokat vettek figyelembe a törvényszerkesztésnél. Ezt a szociális érzést sehol sem látom. Kérem, vegyenek fel egy olyan szakaszt a javaslatba, amely az ilyen eseteket megszünteti.

gattak a tanyaházban, nem találták meg soha a kincseket.

— Jaj, istenem!... Talán meg is halt a mi gazdánk? — midőn buvóhelyeikről előkerültek a széfutott eselések, sopánkodva emeltek az ágyra az öreg gazdát és feleszmélt a szivós testű öreg, jártányi utolsó erejével kivonszolta magát a pitvarba, hol új életerő pezsdült meg vén szívében. A pitvar-sarokban érintetlenül dühöngött a korpás-zsák s megnyugodott az öreg Fabók háborgó lelke, hiszen ez alkalomkor épen a korpa közé rejtette az aranyakat...

Fabók molnár véren váltott aranyainak még inkább növekedett a varázslatos hírük. Már nem is darabonként számolták, hanem a képzeletben feldagadt tömegét vékával mérésigélték.

— Vén lisztlopó, megégetünk, ha elő nem adod az aranyakat, — éjfélkor törtek rá a kormos arcú éjszakaijárók.

— Még rézgarasom sincsen nékem idekint, — fogadkozott állhatatosan a szivós öreg s bár az ágya szalmáját csakugyan meggyújtották összesikkadt vén testén, a sercegő lángok perzselő kinjaitól sem vallott a vén molnár... Ekkor meg fonálgombolyagokba tekergette be az aranyakat. Egérrágtá kenyérszakajtó-kosárba ledobva bevették ezek a kincses gombolyagok, az egyik betyár félre is rugta ezt a kosarat s a szoba földjén szétgurultak a gombolyagok, kincsek után kutatva, kapzsi vágygyal gázoltak rajtuk. Fabók molnár aranyait nem találták meg a lopók, ámde ezt a támadást, ezeket a tüzes kinokat már nem sokáig élte túl az öreg Fabók...

...ég ugyan lábrakapott, még ugyan esetlett-bottlott a tanyaházban és a tanya körül... Enyhe őszi délutánon jóllakott fehér libák, kővér libák sárgóva, gégóva sorjáltak elő a tarlóról. Alkonyati piros színek lángoltak az ég alján, a jegenyefak hegyén rezgőldött már a napsugár, Fabók molnár az eresz alatt, bolyhos birkabőr subába huzódva, vén karosszékekben üldögélt s nézegette a gazdag ős gyümölcsös pompáját, nézdegélte a tarlóról hazafelé sorjázó kővér libákat, fehér libákat.

— Ejh, fiam Gergely te, — félhalkan odaszólt a szőlőszajtó mustos gerendáját csavargató öreg molnárezenyének, a vizimolnár-életből szintén kiérdemesült öreg Szél Gergelynek, — hejh, fiam Gergely te, még a pipafüst sem izlik már nékem.

— Bizonyosan a szájaizét rontotta el valamivel, nemzeti uram, — felelte vigasztalólag a vén Gergely legény és oimborájával élelet csavart a présen, a sajtó fasipján, méztől ragacos torkából bugyborékolva patakzott a dézsába az édes must...

— Ejh, Gergely fiam, olyan kesernyés a pipám füstje — mondotta félhalkan Fabók molnár, majd hancosan felkiáltott: — Gergely szolgám te!... Hamar ide hozzám... Azokat az aranyakat! — Pipáját földreajtette, feje félrehanyatlott, mondókáját sem fejezhette be az öreg molnár, miközben a fehér libák, kővér libák gégóva sorjáltak elő a tarlóról és a fasipon édes must patakzott a földbeásott dézsában, meghalt Fabók molnár. Regés francia aranyai felől nem nyilatkozhatott a molnár s máiglan sem kerültek elő azok a véren váltott aranyok.

Sághy Gyula: Sérémesnek tartja a szakaszt. Módosítást ajánl.

Csermák Ernő: Ez a szakasz azok közé tartozik, amely alkalmas arra, hogy az igazságszolgáltatás terén romboljon. A szakasz szerint a pörből csak a kincstárnak lesz haszna, a feleknek kára. Ez egy erőszakos pénzügyi kapkodás. A szakasz sem jogos, sem méltányos. Mi azon a fázison megyünk keresztül, amelyet Ausztria már rég túlhaladott. Ott nem tartották szükségesnek az illetékeknek olyan negymérvű emelését, mint nálunk. A szakasz nagy deszparitást állapít meg Horvátország javára.

Tisza István gróf: A vitában felszólt képviselő urak az én nevemet is emlegették. Ki kell jelentenem, hogy a javaslat részleteit nem ismerem, úgy, mint azok az urak, akik csupa szaktudással és ex a parte foglalkoznak vele, de tudom, hogy a javaslatból négy-öt millió koronánál alig lesz nagyobb jövedelem. Ebben a kérdésben jobban bízom a pénzügyminiszter tehetségében, mint bárki másban. Ezt a kérdést csakis az új polgári perrendtartással kapcsolatban lehet tárgyalni.

Bartos István: Tisza mint pénzszakértő.

Tisza István gróf: Helyesnek tartom az illetékek felemelését, mert az új eljárás szerint kevesebb az okmányok száma és esőkkeni fog a készletadások és az ügyvédi honorariumok költsége.

Polónyi Dezső: Tévedés.

Förster Aurél: Jól mondta, hogy nem érti.

Tisza István gróf: Az ezer koronás emelkedések törpe százalékai az egész tömegnek. Az egész kis pereknél semmi teher a közép-nél mérsékelt teher és csak nagy pöröknél, amelyek a pöröknél elenyészővé csekély számot teszik, nagyobb teher hárul a közönségre. Ezt fejtetem ki az említett cikkben.

Bikády Antal: Az is benne van a cikkben, hogy kevesebb lesz az illeték.

Tisza István gróf: Azt irtam, hogy öt millió lesz.

Bikády Antal: Itt a cikk.

Tisza István gróf: No arra kíváncsi vagyok,

Springer Ferenc: Az van benne, hogy kevesebb lesz.

Teleszky János: A felszóltató kifogásai nem indokoltak. Polónyi Dezső által felhozott esetek olyan ritkák, hogy tekintetbe sem jöhetnek.

Polónyi Dezső: Napirenden vannak.

Teleszky János: Ezek csak ritka esetek.

Egry Béla: És a gyámhatóság pöröi?

Teleszky János: Springer Ferenc számításairól meg kell állapítanom, hogy nem pontos adatokon alapulnak, hanem szuppozíciók.

Springer Ferenc: A törvényes minimum mindegyik tétel.

Teleszky János: Nem indokoltak a kifogások, mert a polgári perrendtartás sok iratot megszüntet.

Polónyi Dezső: És még több mellékiratot tesz szükségessé.

Teleszky János: A módosításokat annál kevésbé fogadhatom el, mert nem vagyunk olyan helyzetben, hogy jövedelmek csökkenésébe belenyugodhassak.

Hantos Elemér: Szintén nem tartja indokoltak a felszóltató kifogásait.

Ezután a tizenötödik szakaszt változatlanul elfogadták.

A tizenhatodik szakaszhoz Bacsay Andor szólt elsőnek.

Egry Béla pótvajavaslatot ajánl a szakaszhoz.

Benedek János nem fogadja el a szakaszt, mert nagy megterhelést jelent.

Csermák Ernő a kisemberek megadózását látja ebben a kérdésben.

A tizenhatodik szakaszhoz Preszly Elemér Springer Ferenc, a munkapárt részéről Janiga János nyújtottak be módosító indítványt. Tisza István gróf az Igazmondóban megjelent cikkében nyilvánított álláspontját magyarázza röviden.

Bikády Antal: Nincsen igaza annak a cikknek.

Elnök a vitát bezárta ezután és a Janiga féle módosító indítvány megszövegezésére öt perc szünetet rendelt el.

Csermák Ernő felszólalása után elfogadták Janiga János módosítását. Ezután az elnök egy órára felfüggesztette az ülést.

A délutáni szünet után a 18. §-nál folytatják a részletes vitát. A kormány nevében Telenzky pénzügyminiszter újból felszólalt. Nagy örömmel állapítja meg, hogy a vita tárgyilagossá vált, amiben annak jelét látja, hogy már a parlamentben is lehet nyugodt ellenzéki kritikát folytatni, de nem szabad a felelős többséget munkájában akadályozni. Mődját fogja ejteni, hogy a nagyobb illetékeket, amelyekre a törvény bélyegkiróvást ír elő, készpénzzel is lehessen kifizetni a végrehajtási utasításban fog intézkedni erre vonatkozólag. Arról nem mondhat le, hogy az ügyvédek szavatoljanak az illetékekért.

A pénzügyminiszter felszólalása után folytatták a tárgyalást s az ülésen, amely este nyolcig tartott, a 28. szakaszig jutottak el.

Elégett az új postapalota tetőszerkezete.

(Tűz a Fodor és Reisinger cég telepén. — Tizenötezer korona a kár)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 21.

Tegnapról mára virradó éjjelen hatalmas tűzvész pusztított a Fodor és Reisinger-cég gróf Tisza István-ut 41. szám alatt levő faterpén. A tűz nagy riadalmat keltett a gróf Tisza István-ut lakói között, ahol egymásután állnak sorjában a különböző gyárak.

Valamivel két óra után a szomszédos ház egyik lakója és a kertben járkáló császár észrevették, hogy a faterpen levő 36 méter hosszú munkáépület közepén füstgomolyag tör elő, majd lángok csapnak ki. Ijedten lármázták fel a házbelleket, majd a faterpen levő munkásokat, akik azonnal hozzáfogtak a tűz oltásához. A lángok azonban egyre jobban elhatalmasodtak és néhány perc múlva égett az egész munkáépület. Közben értesítették a tűzoltókat, akik nagy készültséggel vonultak ki. Ott voltak hivatalos tűzoltók, az önkéntesek és a tűzoltó tanfolyam hallgatói. Az utca megrémült lakói is a tűz színhelyére siettek és segítettek az oltás nehéz munkájában.

A faterlep legnagyobb részét azonban már nem lehetett megmenteni, ropogva, recsegve égett a sok összehalmozott fa. A munkáépület és a benne levő parketták, ablakkeretek teljesen a tűz martalékává lettek és elégett az udvaron levő fa tetőszerkezet is, amely az új postapalota számára készült. Bár megfeszített erővel dolgoztak az oltáson, a lángok bámulatos gyorsasággal száguldottak és rövidesen a kovácsműhely raktárhelyisége és a kőműves felszerelések is meggyulladtak. A tűzoltóság ekkor már csak azon munkálkodott, hogy a tüzet lokalizálja, ami sikerült is. Három órai munka után alább hagytak a lángok, majd hat óra felé egészen megszűnt a tűz. Itt ott még a reggeli órákban is füstölt egy-egy zsarátnok, de a veszedelem már elmúlt.

A kora hajnali órákban érthető izgalmat keltett a tűz híre, mert ha nem sikerül megakadályozni a lángok tovaterjedését, könnyen áldozatul eshettek volna a szomszédos gyárak is.

Ma délelőtti fél tizenkettőkor tartották meg a tűzvizsgálatot, amelyen a hatóságok részéről Herling Gyula tb. főmérnök, Mihájlóvics Lajos tűzoltó főparancsnok és Kovács Antal rendőrhadnagy jelentek meg. Megállapították, hogy a kár tizenötezer korona, amely azonban biztosítás útján megtérül. Kihallgatták a telepen levő munkásokat és a szomszédokat is, de a tűz okát nem sikerült megállapítani.

A Fodor és Reisinger cég a tüzeset alkalmából azt jelenti ki, hogy a pályaudvari postapalota építését a tűz nem hátráltatja. A leégett fedélszerkezet anyagát utána rendelték már és fokozott erővel látnak hozzá az újabb összeállításához, hogy észre tető alatt álljon a postapalota.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Kik írták a román proklamációt?

(Az aradi vizsgálóbíró nyomozása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad július 21.

Érdekes nemzetiségi pörben folytatja most a vizsgálatot az aradi vizsgálóbíró. A pör szálai visszanyulnak a múlt esztendői aradmegyei törvényhatósági választásokra. A választásra a románok erősen készülődtek, de még így is súlyos vereséget szenvedtek, mert sokkal kevesebb képviselőt választottak, mint az előző ciklusban. A választás hetében a Románulban a választás vezetőinek aláírásával felhívás jelent meg a román választókhöz. A felhívásban a nagyváradi sajtóügyészség lázítás büntetését fedezte fel s ezért vizsgálatot rendelt el az aláírók ellen, akik között a komitő aradmegyei tagjai — Goldis László, Pop C. István, Jancu Cornél, Marsieu Jusztin — is szerepelnek.

A vizsgálóbíró először Savu Constantint, a Romanul felelős szerkesztőjét hallgatta ki, aki kijelentette, hogy a lapban megjelent kiáltványnak nem ő a szerzője. Az aláírók közül a főntebb említett román politikusok azt vallották, hogy ők nem írták alá a felhívást és nem tudják: hogyan került oda a nevük. A kéziratot nem lehetett lefoglalni, mert a Romanul szerkesztőségében a politikai cikkek kéziratait kiszedés után nyomban megsemmisítik. A vizsgálóbíró most elrendelte azoknak a tanuknak a kihallgatását, akik állítólag tudják, hogy Goldis aláírták a kiáltványt.

§ Hol készült Thurn-Taxis hercegnő végrendelete? A múlt év tavaszán Bécsben meghalt Thurn Taxis Matild hercegnő, aki minden vagyonát öccsére, Miksa hercegre — királyunk keresztfiára — hagyta a „Lieber Maxi!“ megszólítású levélbeli végrendeletben, amelyet egy év előtt szószerint közölt az Aradi Közlöny. A hercegnő ingó és ingatlan vagyona nem több félmillió koronánál, amely jobbára aradmegyei ingatlanokból áll. A hercegnő másik testvére, a Londonban lakó Viktor herceg — aki polgári családból származó milliárdos angol leányt vett feleségül — pört indított az aradi törvényszéken a levélbeli végrendelet megsemmisítése iránt. Azzal érvelt a keresetben, hogy a levélben dátum nincs s tanuk nem szerepeltek rajta, tehát végrendeletnek nem tekinthető s kérte saját számára a hagyaték felének megítélését. A pör már előrehaladott stádiumban van, mert kihallgatták a két herceget is. Az iratok a napokban kerültek vissza az aradi polgári törvényszékhez. Ma a törvényszéken meggyőződünk róla, hogy nem felel meg a valóságnak az a hír, mintha a végrendelet elveszett volna, mert az okmány a törvényszék elzárt szekrényében van. Mészáros Dániel referádája alapján a törvényszék három tanu kihallgatását rendelte el annak igazolására, hogy Matild hercegnő teljes szellemi frissességben volt, amikor a levelet írta és saját akaratából írta meg azt Bécsben. Ez utóbbi körülmény a legfontosabb a pörben. Az osztrák polgári törvény ugyanis liberálisabb, mint a magyar és kimondja, hogy a sajátkezűleg írt

végrendelet tanuk nélkül is érvényes. A magyar törvény tudvalévőleg feltétlenül megkívánja a két végrendeleti tanut. Viktor herceg azzal érvelt, hogy Matild hercegnő nem Bécsben, hanem Magyarországon írta a levélbeli végrendeletet s így a magyar törvények irányadóak. Az örökség jelenlegi tulajdonosa viszont azt fogja igazolni, hogy az örökösök általánosan Bécsben lakott s az asztala fiókjában talált dátumtalan végrendelet az osztrák császárvárosban készült.

§ Donó Árpádot nem hozatják vissza. Jelentettük már, hogy Donó Árpád volt cserdörhadnagy, aki agyonlőtte feleségét Porzsolt Zsuzsánna tanitónőt, Durazzóba menekült, mert attól félt, hogy az aradi esküdtszék fölmentő ítéletét a Kuria megsemmisíti (amint most számos fölmentő gyilkossági ítéletet megsemmisített) s akkor őt újból letartóztatják. Ez ügyben Eckensberger Károly aradi vezető kir. ügyész a következőket mondta munkatársunknak:

— Tényleg alapos a föltevés, hogy a Kuria megsemmisíti az aradi esküdtszék ítéletét, mert a bíróság olyan körülményekre — az elhunyt asszony előéletére — rendelte el a valódiság bizonyítását, amelyeknek egyáltalán semmi közük ehhez a gyilkossági ügyhöz. Valószínű tehát, hogy ez alapon is megsemmisítik az ítéletet. A Kurianak egyébként az az álláspontja, hogy szándékosan embert ölni ne lehessen büntetlenül. Már pedig valószínű, hogy Donó még se kap büntetést, mert mi nem indítjuk meg a kiadatási eljárást, nem hozatjuk haza Durazzóból, mert az nagyon sok pénzünkbe kerülne. Nyomozó levelet fogunk ellene kibocsátani, amelynek azonban vajmi kevés eredménye lesz.

§ Családi háború a járásbíró előtt. Megírta már az Aradi Közlöny, hogy a gáji Farkas-familia családi viszálykodása mennyi gondot ad az aradi járásbírósnak. A kölesőn's panaszok ügyében ma hozott ítéletet Ott-rubay Dezső járásbíró. A férjet Farkas Samut súlyos testi sértésért 340 korona, a fiút Farkas Bélát három rendbeli becsületsértésért 200 korona és Farkas Samunét egy rendbeli becsületsértés miatt hatvan korona pénbüntetésre ítélte Ott-rubay járásbíró. — Mind három elítélt felebbezett.

SPORT.

+ Az Aradi Turista-Egyesület kirándulása a Retyezátra. Az egyesület öt tagja, Spiroch Lajos dr. vezetése alatt Mainz József, M. relli Kornél, Schmidt János dr. és Szabó György, folyó hó 18. és 19. ére terjedő kirándulásában megnézte a Retyezát-hegységnek 2486 méter magas főcsúcsát. Teljesen kilátástalan, esős időben indult a csapat Malomviz községtől a vadregényes patak völgyében felfelé. Vasárnap reggel fél négy órától kilencig lóháton azontul pedig az óriási hegyláncolat szakadokos, majd zöld pázsitos, végül pedig kőgörgetes óriási lejtőin gyalog tette meg küzdelmes, de annál fenségesebb élvezetet nyújtó útját. Vasárnap éjjel után egy órakor ismét uton volt a társaság és hétfőn reggel 8 órakor érkeztek vissza Aradra.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

A monarchia e héten átnyújtja jegyzékét.

— Berchtold gróf kihallgatása. — Öfelségének bemutatták a jegyzékét. — Izgat a szerb sajtó. — Háborus készülődések. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, július 21.

A *Pester Lloyd* ma esti számában vezető helyen ezeket a figyelemreméltó komoly sorokat közli *Az elhatározás útján* címmel:

Nagyon beszédes, kifejezésteljes külsőségek figyelmeztetnek arra, hogy a monarchia elérkezett a döntő elhatározásnak ahhoz a pillanatához, amelyet *Tisza István* gróf ellenzéki interpellációkra adott válaszában bejelentett. Soroljuk csak elő minden kiszinezés nélkül ezeket a sokat jelentő külsőségeket: Vasárnap Bécsben *Berchtold*, *Tisza*, *Stürgkh* és *Bilinski* tanácskoznak. — Hétfőn *Tisza* miniszterelnök Budapesten tárgyal minisztertanácsával és *Berchtold* gróf Ischlbe utazik. — Ma délelőtt azután megtörténik a külügyminiszter audienciája a királynál és Bécsből lázasan jelentik, hogy a monarchiának Szerbiában történő diplomáciai akciója küszöbön áll. — Ha mindehhez hozzávesszük a *Fremdenblatt*nak kétségtelenül illetékes helyről sugalmazott figyelmeztetését a börzéhez, amelyet nyugalomra int, — akkor csakugyan azt kell éreznünk, hogy történelmi események szele csap felénk...

Nem lehet többé kétség abban, hogy a monarchia és Szerbia között elintézetlen kérdés most már halaszthatatlanul eldőlt. A szerajevói nyomozásból — mint már hirt adtunk róla — megdönthetetlenül kitűnt, hogy belgrádi személyiségek részese a trónörökös pár életét kioltó merénylet előkészítésében, instruálásában és kétségtelen az is, hogy a bizonyítékok hálója pereről percre szorosabbra vonódik a kompromittált egyének körül. A nyomozásnak ennyire felismerhetetlen adatai megadták a lehetőséget arra a monarchia felelős faktorainak, hogy megtegyék azokat a lépéseket, amelyekkel a szerbiai kormánynál el akarunk járni. Amint ez a lehetőség bekövetkezett, egyúttal szükségessé is vált, hogy a lépéseket haladék nélkül megtegyék, mielőtt még Szerbiának az ellenünk szóló bizonyítékokkal együtt növekedő kihívó magatartása bizonyos határokat átlép.

Valószínű, hogy ez a szükségesség most már erőteljes ütemben jut kifejezésre. Az ischli császári villában ma kétségtelenül nagyon tartós és messze kiható horderejű elhatározások születtek meg. Hogy mit tartalmaznak ezek az elhatározások, arról ebben a pillanatban alig lehet szólni. Kétségtelen, hogy ma történt döntés szigorúan őrzött titka a királynak és a tanácsadónak és ép ezért kizárt dolog, hogy a döntés felől igaz hírek szivároghassanak ki. Különben se érdeke az országnak, hogy a sűrű fátyolt, amely a legfelsőbb elhatározást fedi, türelmetlen kezek föllebbentésék. Csak annyi egészen bizonyos, hogy a monarchia elhatározta, hogy Belgrádban még ezen a héten megteszi diplomáciai lépéseit.

Ez a diplomáciai akció olyan óriási jelentőséggel bír Ausztria-Magyarország jövőjére, és további fejleményeiben egész Európa helyzetének kialakulására, hogy lehetetlen a felelősség tudatát legkisebb mértékben is érthető helyen az események kifejlődését esetleg valóságos alappal bíró kombinációkkal is megzavarni. A mai helyzetben nincs egyéb teendő mint nyugalommal, türelemmel és igazunkba, erőnkbe vetett bizalommal tekinteni a bekövetkezők elé.

A jegyzék a király előtt.

Berchtold Lipót gróf közös külügyminiszter *Hoyos* gróf követségi tanácsos kíséretében ma reggel hét órakor Bécsből Ischlbe érkezett. A pályaudvaron *Schiessl* kabinetigazgató fogadta a külügyminisztert, aki az Erzsébet-szállóban vett lakást. Délelőtt félkilenc órakor *Berchtold* gróf a királyi villába hajtatott, ahol kilenc órakor jelent meg kihallgatáson a királynál.

Berchtold gróf külügyminiszter kihallgatása délelőtt tíz óráig tartott. A délelőtt folyamán a külügyminiszter látogatást tett *Paar* gróf főhadsegédnél és a bajor hercegi pár villájában leadta névjegyét. Délben a császári villában udvari ebéd volt, melyen a külügyminiszter is résztvett.

Berchtold gróf holnap reggelig marad Ischlben, azután egy napi tartózkodásra Salzburgba utazik. Ottani tartózkodása tisztán magánjellegű lesz. Salzburgból a külügyminiszter visszatér Bécsbe. A miniszter lakásán *Beigel* közös pénzügyminiszteri osztálytanácsos, továbbá a boszniai tartománygyűlés szerb nemzeti pártjának vezetői, *Dimovics*, *Jojkics* és *Vasics* képviselők leadták névjegyüket.

Bécsből jelentik: A belgrádi osztrák-magyar követség első titkára, *Sterk* tegnap Bécsbe utazott és *Giessl* báró követ fontos jelentéseit hozta magával. Azt hiszik, hogy *Berchtold* grófnak mai audienciáján módjában volt már ezeknek a jelentéseknek tartalmát ismerletni öfelségével.

Bécsből jelentik: Jól értesült forrásból jelentik, hogy *Berchtold* gróf az audiencián bemutatta a miniszterek vasárnapi tanácskozásán szerkesztett és Szerbiának átnyújtandó jegyzék szövegét,

amelyet a király mindenben jóváhagyott.

A külügyminiszter informálta a királyt arról is, hogy a jegyzék tartalmáról a külföldi kormányoknak előzetes tudomásuk van. A jegyzék

valószínűleg még e hét folyamán átadják Berlinben.

A külügyi hivatalban így tudják, hogy Szerbia időközben nem hivatalos uton Németországhoz fordult, azzal a kérdéssel, miként fog állást foglalni a jegyzék ügyében és általában az a vélemény, hogy a jegyzékre adandó válasz Szerbia részéről olyan értelemben lesz szerkesztve, amiből

a monarchia megláthatja Szerbia jó szándékait

oly irányban, hogy a monarchia kívánságai kielégítést nyerjenek.

Bécsből jelentik: Diplomáciai körökből jelentik, hogy az előreláthatólag rövid terminushoz kötött jegyzék a monarchia követe feltételül e hét folyamán fogja átnyújtani Belgrádban.

Grácából jelentik: A *Grazer Tagespost* jelentí Ischlből: A Szerbiához intézendő jegyzéket előreláthatólag

szerda és péntek között fogják átnyújtani.

A jegyzék rövid és szabatos formában lesz tartva és fel fogja szólítani a szerb kor-

mányt, hogy óraszámában kifejezett határidő alatt, (negyvennyolc órát említene) nyilatkozzék:

hajlandó-e a monarchia kívánságait teljesíteni vagy sem.

A lap megjegyzi, hogy *Pasics* szerb miniszterelnök megérezte a Bécsből fujdogáló erős áramlatot, mert a választásokra utazott épen akkor, amikor jelenléte ugyyszólván nélkülözhetetlennek tűnt fel.

Bécsből jelentí tudósítónk: *Berchtold* gróf mai audienciáján jelentést tett a királynak a monarchia és Szerbia viszonyairól is. Egészen megbízható forrásból úgy értesülünk, hogy

a király döntését igen rövid idő múlva nyilvánosságra hozzák.

A külügyminiszter holnap reggel egy napi tartózkodásra Salzburgba utazik.

Bécsből jelentik: A *Neue Freie Presse* estilapja jelentí: Ischlben híre jár, hogy a monarchia lépése Belgrádban még e héten megtörténik. A demars formára nagyon udvarias, tartalmát illetőleg azonban nagyon határozott lesz és záros határidőt köt ki a válaszadásra. A monarchia kormánya meghatározott idő alatt, amelynek tartama még nincs megállapítva, de

a negyvennyolc órát aligha haladja túl,

fogja kérni a választ. A követelések, amelyeket a monarchia a szerb kormánnyal szemben támaszt, a következő ügyekre fognak kiterjedni:

A vizsgálat azonnali megindítása a merénylet által kompromittált szerb állampolgárok ellen, garanciákkal arra nézve, hogy ez a vizsgálat a szerajevói vizsgálat eredményét tényleg ki fogja elégíteni. A garanciák azért fontosak, mert a monarchia teljes bizonyosságot akar arra nézve, hogy a bűnösöket tényleg üldözöbe veszik és megbüntetik.

Követelni fogja továbbá a monarchia, hogy a szerb kormány azok ellen a szervezetek és ifjusági egyesületek ellen, amelyek a monarchia határai ellen agitációt folytatnak, valamint azok ellen a hangulatok ellen, amelyekből a merénylet született, a legnagyobb határozottsággal lépjen fel. Az ilyen egyesületeket nem szabad tovább eltűnni, és a közvéleménynek oly módon való felbujtását, amely már veszedelemmé vált a békének, korlátozni kell. A monarchia valószínűleg azt az óhaját is ki fogja fejezni, hogy a határt ezentúl jobban fogja őrizni. A határőrzésre vonatkozó berendezéseknél a határrendőrségnek amaz intézményei szolgálnának alapul a melyek különböző nemzetközi szerződésben vannak megállapítva, mint például azok az egyezmények, amelyek a csempészetre vonatkozólag a monarchia és Németország, valamint a monarchia és Olaszország között létrejöttek, továbbá bizonyos állategészségügyi egyezmények is szolgálhatnának alapul. Ily módon gondoskodni kellene arról, hogy a határ ellenőrzése mindkét részről közegek, tehát osztrák és magyar rendőri közegek segítségével is történjék. Hasonló intézkedéseket már számos nemzetközi szerződésben megállapítottak és ezek Szerbiának állami önállóságát semmiképpen sem érintik. A lépésnek célja nemcsak az, hogy a nyilvánvalóan fennálló bizalmatlanságot megszüntesse, hanem az is, hogy a szerb kormányt politikájának tartós megváltoztatására bírja.

Hivatalos cáfolat a demarsról.

Bécsből jelentik: A külügyi hivatal azokat a jelentéseket, amelyek a Szerbiának átnyújtandó jegyzék tartalmára, benyújtásának

módjára és a válasz időtartamára vonatkoznak, *alaptalan kombinációnak minősíti*. Berchtold gróf csak esütörtök reggel tér vissza Salzburgból és hiteles hírek csak akkor kerülhetnek forgalomba.

A szerb sajtó támadásai.

Belgrádból jelentik: A „Politika” című lap azt állítja, hogy a monarchia azon van, hogy intrikáival Németországot Szerbia ellen hangolja. Ugy látszik, a monarchia súlyt helyez rá, hogy a német-szerb jó gazdasági viszonyt megváltoztassa, holott a szerb nép csak rokonszenvet tanusít a német császár iránt.

A „Balkán” című lap „Öreg bosnyák” aláírású cikkében a monarchia politikai helyzetét tárgyalja és világos szerinte az, hogy a szerajevói rendőrség kezére játszott a merénylőknek. A hivatalos monarchia belehajszolta a trónörökösöt a halálba. A szerajevói vizsgálat objektivitására nincs semmi garancia. Szerbia teljesen távol áll effajta álnok tettektől. Sándor király meggyilkolása nem volt merénylet, hanem az egész nép javára vált forradalom. A monarchia diplomáciai jegyzékében nem követelheti Szerbiától a nagyszerb propaganda beszüntetését, mert ez egyet jelentene azzal a követeléssel, hogy Szerbia kormánya saját országában az osztrák csendőr, az osztrák sötét-ség képviselője legyen. A nagyszerb propaganda a szerb szabadság folyománya. Mindenki leszfírhetette azt a tanulságot, hogy Törökország összeomlott, mert erőt nem szervezte, a monarchiának pedig épen rothadt szervezettsége miatt lesz ugyanez a sorsa.

Belgrádból jelentik: A Piemont vezető helyen „Ki ölte meg Ferenc Ferdinándot” címmel cikket közöl, amely így végződik:

— A bécsi sajtó és a szerajevói tömeg lármája Szerbiát nem félemlíti meg. Mikor Bécsben Karagyorgyevics Sándor hercegnek levágták a fejét és Péter király atyját megbecstelenítették, senki se kérte szerb részről, hogy szerb közegek részt vegyenek a nyomozásban. Az a kéz, amely a halott fejét levágta, amely Mayerlingben Rudolf trónörökösöt megölte, amely autonómiákat és parlamenteket felfüggesztett, amely egyre szorosabbra húzott kötéllel fojtogatja a leigázott népeket, az a kéz ölte meg Ferenc Ferdinándot. Ausztria volt, amely megölte Ferenc Ferdinándot.

Szerb ujság monarchia mellett.

Belgrádból jelentik: Nagy feltűnést kelt, hogy a Ribarad vezetése alatt lévő nacionalista *Sbrska Zastava* azt vitatja, hogy Szerbia bel- és külpolitikájának irányát meg kell változtatni. Olyan formulát kell találni, amely Bécsnek kedvez, mert csak ez felelhet meg Szerbia törekvéseinek. Az orosz pánszláv apostolok követése nem oly politika, amely megfelelhete Szerbia reális érdekeinek. A szerb kormány az osztrák-magyar alattvalókat revolúcióba akarja hajtani, de a Szerbia területén kívül lakó szerbek nem hajlandók a forradalmár szerb kormány politikáját követni. Végül azt az óhaját fejezi ki, hogy a belgrádi fantazmagóriák miatt nem fognak ártatlan emberek szenvedni a nagy szomszédos birodalom területén.

Katonai készülődések.

Bécsből jelentik: A *Militarische Rundschau* Szerbia hadikészülődéseiről a következőket jelenti: A szerb csapatok mozgósítása csendben folyik, a tartalékosok behívását folytatják. Az ujonnan szerzett területek északi részére folyton szállítanak csapatokat, amelyeknek szállítása főbbnyire éjjel történik. Valjevo környékén nagy haderőt koncentráltak. Előkészületek történtek arra nézve is, hogy a Drina

környékén önkéntes bandák alakíttassanak a dunai átkelést is megerősítik. A katonai készülődésekre nézve *szigorú cenzurát állítottak fel*. Az arzenálból folyton szállítanak hadiszereket a határra. Montenegró is erősen készülődik, a Lovesen hegy környékén csapatokat vontak össze, Cormactól északra jó karba helyezték és ágyukkal látták el a régi erődítményeket. A hatóságok bizalmasan közölték a fegyverképes férfiakkal, hogy minden pillanatban legyenek készek a behívásra.

Bécsből jelentik: A *Militarische Rundschau* jelenti: Katonai körökben, a civil hatóságokkal egyetértve *preventív intézkedéseket tettek*, hogy a katonai épületek, lőszertárak, fegyvertárak minden támadás ellen biztosítva legyenek. A hír a helyzet komolyra fordulását jelenti.

Szerbia békét hirdet.

Belgrádból jelentik: Politikai körökben a legnagyobb feszültséggel várják a monarchia további magatartását és meg vannak győződve arról, hogy az ügyeket, ha ugyan egyáltalán rákerül a sor a jegyzékváltásra, *békés szellemben fogják intézni és vezetni*.

Belgrádból jelentik: Giessl báró a szerb kormánynak ma jegyzéket adott át, amelyben panaszt emel amiatt, hogy néhány nappal ezelőtt szerb csendőrök tiszter rálöttek osztrák-magyar alattvalókra, akik a Duna partján csónakkal kötöttek ki. A szerb kormány megígérte, hogy a nyomozást meg fogja indítani és a bűnösöket megbünteti.

Belgrádból jelentik: Péter király távolléte eredetileg egy hónapra volt tervezve, de miután egészségi állapota még nem kielégítő, fűrdőbeli tartózkodását egy hónappal meghosszabbítja. Dacára a király kedvezőtlen egészségi állapotának, végleges lemondásáról egyelőre nincs szó.

Intelem a bécsi pörzéhez

A külügyminiszter lapja a *Framdenblatt* a tegnapi bécsi tőzsdei eseményeket tárgyalva, arra emlékeztet, hogy annak idején, mértékadó helyen milyen hathatósan és milyen hangsúlyozottan foglaltak állást a *hausseperischus* árfolyam manipulációi ellen. Ezt azért hozzuk újra emlékeztetbe — írja az említett lap — hogy rámutassunk arra, hogy nem lehet csak a gyümölcseit élvezni egy kedvező konjunkturának, hanem számolni kell egy visszahatás lehetőségeivel is. A kiszámíthatatlan elértéktelenedési folyamat mélyreható hatásának felismerése azt bizonyítja, hogy mindazok a tényezők, amelyek egy pontosan működő piac szükségességéről és ennek az állami és gazdasági életre gyakorolt hatásáról megvannak győződve, nem mennek el a börze forrongásai mellett érzéketlenül. Azonban befolyásuk a börzére abban a pillanatban megszűnik, amikor természetes jelenségek elementáris erővel érvényesülnek. A börzét hirtelen erkölcsi intézménynek tekinteni, amikor a szél fordul, minden lehető tényezőt a mentési akcióba bevonni, és mindenütt a felelősséget megállapítani akarni abban a pillanatban, amikor a történelem szele érint bennünket, amikor egy fájdalmas, de okaiban felismerhető korrekúra következik, ez megfelelhete megérthető izgalomnak, de hálátlannak kell maradnia.

Bécsből jelentik: A déli tőzsdén nagy feltűnést keltett *Gundelfinger* és *Társas* bizományi cég fizetésképtelensége. A cég nem utolsó kötelezettsége *száznyolcvanezer korona*. A pontos státus még ismeretlen.

Halálos szerencsétlenség az államvasuti fűtőházban.

(A liftkezelő gondatlansága.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 21.

Ma délután öt órakor a Máv. fűtőházában borzalmas szerencsétlenség történt, amelynek egy halottja van, *Gulyás Mihály* liftkezelő. A fűtőházban délután rendszeren folyt a munka, a szénszállító lift állandóan működésben volt s ott foglalatostkodott *Gulyás Mihály* liftkezelő. Öt óra tájt lehetett, amikor a szénnel teli teherliftet fölfelé indította. Ugyanekkor a kezében levő kulcsot véletlenül beejtette a liftjáratot elzáró rács mögé, amely a lift megindulásakor automatikusan elzáródik. Bár a szabályok szerint a lift mozgásakor a rács mögé menni nem szabad és nem is lehet csak erőszakkal, *Gulyás* a szabályok ellenére erőszakkal behatolt és lehajolt, hogy az ott heverő kulcsot felvegye. A következő pillanatban szután megtörtént a katasztrófa. Amint ugyanis a lift fölfelé halad, ugyanígy jön lefelé egy hatalmas vasrészdarab, mikor *Gulyás* a földön keresgélt, teljes erővel nekivágódott a liftkezelő fejének. A hatalmas tárgy borzalmasan megsértette *Gulyás* a fél arcát valóságos lemetszette, a húst és bőrt leszakította, az állcsontokat pedig összenyomta.

A liftkezelő fájdalmas kiáltására nyomban odaestek a munkások, kiemelték a rács mögül és értesítették a mentőket. Csakhamar megjelent *Prohászka László* ügyeletes orvos és a súlyosan sőtült munkást bevitték a kórházba.

Bámulatos, hogy *Gulyás* a rendkívül nagy szenvedések ellenére sem vesztette el eszméletét. A kórházban még pár szóval el tudta mondani az esetet és beismerte, hogy saját vigyázatlanságának áldozata, mert szigorú parancs volt, hogy a lift működése közben nem szabad a rács mögé menni. Az orvosok a kórházban újra megvizsgálták a szerencsétlent s megállapították, hogy a sérülések olyan súlyosak, hogy aligha él pár óránál tovább. Este felé szután *Gulyás* állapota rosszabbra fordult, majd nyolc óra körül elvesztette eszméletét és néhány perc múlva meghalt.

Az ügyeletes rendőrtiszt azonnal a helyszínére ment, ahol a rövid vizsgálat is igazolta, hogy a szerencsétlenül járt liftkezelő önhitájából okozta szomorú vesztét.

TANÜGY.

(—) Az aradi állami tanítóképző intézet 1913–14. iskolai esztendejéről szóló értesítőt most adta ki *Karoliny Mihály* igazgató a tanári kar közreműködésével. A jelentés részletesen beszámol az elmúlt iskolai év történetéről, behatóan ismerteti a tanári testület munkásságát. Az intézet évi eseményei közül kiemelkedik *Hosvai Lajos* dr. alapítása, amelynek kamatait a tanítóképző intézet egy végzett növendéke kapja. Kimerítően ismerteti az intézet működését a nevelést, fegyelmet, tanítást, előmenetelt, a vizsgálatok eredményét. A jövő tanévre vonatkozó tudnivalók fejezik be az értesítőt, amelyet az Aradi nyomda r. t. állított ki izlésesen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Szibill, operette. Rátkay Márton fel-
léptével.

Csütörtök: Utolsó előadás: *Cilinder*. —
Miért jársz meztelenül. (Bemutató előadás).

* Szávay Gyula új könyve. Szávay Gyula a jeles poéta és Géczy István az ismert színműíró könyvet írtak Dózsa György tragédiájáról. A négy felvonásra osztott szomorujátékot a Magyar Tudományos Akadémia a Kóczán-pályázat 100 aranyas díjával tüntette ki. A tragédiát most könyvalakban adják ki. Előfizetési ára 3 korona. Az előfizetési pénzek Debrecen Város Könyvnyomdávalatához, vagy egyenesen szerző címére (Debrecen) küldendők.

* A színház közlései. Szerdán a Szibill Paire szerepében bucsuzik el Rátkay Márton az aradiaktól. Két estén át volt eddig alkalma az aradi publikumnak Rátkay nagyszerű táncában, ötletes játékában gyönyörködni, de az alakításainak koronáját Paire képezi a Szibillben. Amit Rátkay ebben az alakításában csinál, az felülmúl mindent, a legpompásabb Rátkay összes operett-kreációi között. Egészen bizonyos, hogy zsufolt nézőtér, megtelt színház fog bucsuzni az aradiak királyi legkedveltebb vendégétől, Rátkay Mártontól.

aki A szezon záróelőadása csütörtökön lesz, amikor két pompás bohózat, egy magyar meg egy francia kerül színre. A magyar bohózat szerzője Gutbi Soma dr., az ismert író, akinek színdarabjait az aradi közönség az aradi csaszinpadról is jól ismeri; ennek a darabjának a címe a *Cilinder*. A másik bohózat Feydeau egyik pompás munkája... Ne sétálgass, mindig meztelenül... Így hangzik a cím, a darab pedig a legtelivéresebb Feydeau: ötletes, vidám, csapongó, szóval egy pompás bohózat. Az aradi színház vígjáték-ensemblejának minden jelentős tagja játszik a két bohózatban, amelyeknek premierje egyben a nyári szezon utolsó előadása is.

* Kalandok a dsungel mélyén. (Látványos dráma az Urániában.) Egy igen érdekes vonzó és megkapó tárgyú drámát mutatott be tegnap a színház. A világ legrégebbi kulturájú vidékéről: az exotikus kincsek gazdag hazájából hozta témáját. India, álmok meséje, mely sok kalandos európai csábított ki a vadonba s mely sok kimerő temetője lett. Ebben a buja, életteli levegőben szövődnek a legcsodálatosabb legendák, a gyémántok tüze, az erdők vad élete, az állatvilág különlegeségei ihletik a népkakát. A mai kép is egy elátkozott kincs története, melyből felénk árad a bűbajos népelet friss és félelmesen élethű fantáziája. Csodás vidékek oezetatiája, állatvilága, levegője bűvös szépségeivel megértetik velünk az érdekesítően izgalmas történetet.

* Az Apolló-színház szellőztetése. Az Apolló-színház tökéletesítésének egyik leglényegesebb munkája lesz a szellőztetés problémájának megoldása. Az Apolló színházban eddig is villamos ventilátorok működtek s állandóan hűs levegőt szívtak be a nézőtérre s csakis így történhetett, hogy a legforróbb napokon is kellemes levegő volt az Apolló nézőtérén. Az Apolló-színház direktiója azonban nem éri be az eddigi szellőztetővel, hanem sokkal modernebb és praktikusabb ventilátorokat szereltet fel a szűnő alatt. Tizenöt ezer koronát áldoztak az Apolló-színház tulajdonosai arra, hogy a szellőztetés kérdését elsőrangban oldják meg. Az új szellőztetési szisztémával úgy telen, mint nyáron friss, tiszta levegő lesz az Apolló nézőtérén s a nyári hőséget sohasem fogja érezni a publikum. Mindezt különben már a színház megnyitása után tapasztalhatja a közönség.

* A Hét. Kiss József kitűnő heti lapjának legfrissebb száma érdekes és változatos tartalommal jelent meg. Krónikáit Lengyel Ernő és Kosztolányi Dezső írták. Saison cikket Gábor Andor. Színházi cikket Szabolcsi Lajos, e könyvkritika Heinrich Gusztáv Faust-tanulmányairól számol be; azonkívül Hermann Bang-nak egy pompás rajza, Barta Lajos novellája („Förgeteg“)

Jáhuhs Gyula verse és négy gazdag és elmés Toll és Tör rovat teszik meg ki a számot. A Hét előfizetési ára: félévre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal VIII., Népszínház-u. 22.

* „IV. parancsolat“ társadalmi színmű az Uránia legkedveltebbi ujdonsága.

Megbűnhődött bűnösökért.

(Törvényjavaslat a rehabilitálásról.)

Fővárosi tudósítónktól

Budapest, július 21.

A képviselőház mai ülésén Balogh Jenő igazságügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be a büntető ítélet hátrányos joghatásainak megszüntetéséről. A törvényjavaslatnak az a célja, hogy azokat a jogfosztó következtetéseket, amelyek a büntető ítéleteket követi, megszüntesse. A megbecstelenítő ítéleteket a magyar büntető törvénykönyv amúgy sem ismeri, de viszont a büntető ítéleteknek számos olyan joghatásuk van, amelyek jogoktól való megfosztást vagy jogoknak a korlátozását jelenti. Leginkább megvan ez a köztisztviselők minősítéséről szóló törvényben, amely kimondja, hogy a köztisztviselőnek sem kinevezni, sem megválasztani olyan embert nem lehet, akit nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt elítéltek. A jogfosztó ítéletek hatálya ugyan időhöz van kötve, de ez az idő rendszerint olyan hosszú, hogy voltaképpen az ítélet végleges jogfosztást jelent. A modern büntetőjog minden irányba megegyezik abban, hogy a büntető ítélet meg kell szabadítani jogfosztó hatásától, vagy legalább is arányosítani kell a megtorló igazsággal. A külföldi törvényhozások, — legelső sorban a francia — már korán felismerték ezt a szükségességet, mely egyrészt az igazságosság elveivel megegyezik, másrészt a társadalom szempontjából is üdvös hatása.

Ezen a gondolatmeneten épül föl az a törvényjavaslat, amelyet az igazságügyminiszter ma nyújtott be. A javaslat 25 szakaszból áll és homlokterében a bírói rehabilitációról az 1. és 18. paragrafus rendelkezik, kimondván azt, hogy bizonyos idő leteltével minden elítéltnak joga van a bíróságtól az ítélet jogfosztó hatásának megszüntetését kérni. Ebben a kedvezményben csak a legsúlyosabb büntettek miatt elítéltek nem részesülhetnek, azok, akiket az igazságszolgáltatás három évnél hosszabb börtön vagy fegyházbüntetéssel sújtott. Külön rendelkezik a javaslat a fiatalok büntetéseiről, kiegészítvén ezzel a fiatalokra vonatkozó intézkedések modern és humánus rendszerét, amely az utóbbi időben a magyar büntető jogrendszerben is teljes mértékben érvényesült. A fiataloknál rehabilitáció automatikus, a bíróságtól nem kell külön kérelmezni.

A javaslat megkülönböztet ezenkívül kegyelmi rehabilitációt is, amely felől az 1. és 19-ik szakaszok rendelkeznek. Kegyelemi rehabilitációra azok tarthatnak igényt, akiknek a rehabilitációhoz egyébiránt joguk nem volna, de akik a büntetés kitöltése után olyan életmódot folytattak, amely a rehabilitáció kimondását méltányossá teszi. Megkivánja a törvényjavaslat, hogy a kegyelmi rehabilitációra igényt tartók legalább két évig munkás életet éljenek, ugyanabban a városban tartózkodjanak és a kárt, amit bűncselekményükkel okoztak, megtérítsék, vagy ha ez nem áll módjukban, erre való igyekezetüket bebizonyítsák.

A királyi kegyelem útján eszközölt rehabilitációnak semmiféle alakszerű feltétele nincs.

A rehabilitáció hatását a javaslat 5. paragrafusa olyképp határozza meg, hogy az olyan elítéltnél, akivel szemben a bíróság a büntetőítélet hátrányos jogkövetkezményeit megszüntette, úgy kell tekinteni, mintha az ítéletben megállapított büntetést, vétséget, vagy kihágást nem követte volna el. E joghatást azonban egyfelől magánjogi jogos érdekei, másfelől az állami rend érdekében bizonyos fokig korlátozni kell. Ezért a javaslat hangsúlyozza, hogy a rehabilitáció a bűncselekmény elkövetéséből származó magánjogi hatásokat nem érinti. A 6. §-ban felsorolja a javaslat azokat a jogokat, amelyeket az elítéltnél a rehabilitációval nem nyer vissza.

Igy nem nyeri vissza elvesztett hivatalát vagy állását és az ezek után járó fizetését, nyugdíját stb., továbbá az ügyvédség vagy szakképzettséget igénylő egyéb foglalkozás gyakorlására való jogát, a büntető ítélet előtt viselt gyámságát, nyilvános címét, bel- és külföldi rendjeleit.

A javaslat 7—18. § ai az eljárás módját szabályozzák, különös figyelemmel arra, hogy a rehabilitációt kérőre az eljárás semmiféle társadalmi hátránnyal ne járjon. A 22—23. § a törvénynek a büntető nyilvántartásra gyakorolt hatását tisztázza, míg a 24—26. § zázó rendelkezéseket tartalmaz.

Ezerkétszáz fölebbezés az adókövetés ellen.

(A pénzügyi titkár sokallja az adóösszeállításokat.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 21.

Az adókövető-bizottság munkájának befejezésével még nem ért véget a harmadik osztályú kereseti adó megállapításának ügye. Hátra vannak még a felebbezések, amelyek az idén a pénzügyigazgatóság részéről szokatlanul nagy számuak.

Már az adójavaslatnál kitűnt a pénzügyigazgatóság álláspontja: a lehető legnagyobb mértékben emelni az adót. Az adókövető bizottság humánus és pártatlan eljárásán azonban ez a törekvés megtört és a pénzügyigazgatóság most felebbezések útján próbálja célját elérni.

Már a tárgyalások folyahán, amikor a bizottság a javaslattal szemben a polgárok érveleését fogadta el, sűrűn hangoztatta Kalmár Lajos pénzügyi titkár, hogy a megállapításba nem nyugszik bele. A bizottság munkája után a pénzügyi titkár hozzákezdett a felebbezésekhez, amelyekkel ma készült el. A bizottság által letárgyalt 2882 adómegállapítás közül 1200-at megfelebbezett, ami körülbelül 50 százalékot jelent.

Ha azonban figyelembe vesszük, hogy számos javaslat volt a bizottság előtt (földbérlek, mézárások) amelyeket törvényes előírás alapján állapítottak meg, s amelyeket ugyasólván nem is tárgyaltak, akkor azt mondhatják, hogy a pénzügyigazgatóság 80—90%-át felebbezte meg a bizottság ama határozatainak, ahol nem érvényesült a javaslat.

Amint megdöbbentő volt a javaslat túlságos adóemelése, épen úgy szokatlan az ily nagyszámu felebbezés is. Am, a javaslat hajótörést szenvedett a bizottság dícséretre méltó belátásán, remélhető, hogy ugyanez a sors vár a felebbezésekre is.

Caillaux zokog a bírák előtt.

(Bourget a vádlott ellen. — Caillaux a feleségéért. — A legodaadóbb hitves. — Izgalmas jelenet a védő és ügyész között.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Páris, július 21.

Az egész világ izgatott érdeklődéssel fordul Páris felé, ahol egy szenzációkban gazdag bűnpör, Caillaux volt pénzügyminiszter nevének pöre folyik. A mai napnak nem várt eseménye az, hogy Caillaux vallott. A mai tárgyalás elején az elnök azt a szenzációs közlést teszi, hogy a vádlott férje, Caillaux pénzügyminiszter már ma megtartja vallomását, holott ő csak a negyvenkettedik tanúnak volt beidézve. Feltűnő, hogy a mai tárgyalásra már sokkal nagyobb számban jelentek meg a hölgyek, mint tegnap, amit úgy magyaráznak, hogy a hölgyeknek a törvényszéki elnök felesége révén sikerült belépőjegyeket szerelniük.

A mai tárgyalás első tanuja, Irat szerkesztőségi szolga, aki az elnök hozzáintézett kérdésére a leghatározottabban kijelenti, hogy Callmette dolgozószobájába fényesen ki volt világítva, mikor Caillauxné belépett hozzá és így ki van zárva az, hogy nem célozhatott.

Nicot szerkesztőségi szolgát hallgatják ki ezután, akinek Caillauxné átadta névjegyét és megkérte, hogy vigye Callmettehez.

— A névjegyet borítékba tette — vallja a szolga — és így nekem sejtelmem sem volt arról, hogy ki a látogató.

A Callmette család ügyvédje különös súlyt helyez ennek az utóbbi körülménynek a megállapítására.

— Alig lépett be Caillauxné Callmette dolgozószobájába — mondja ezután a tanu, — a mikor gyors egymásutánban két lövést hallottam. A következő pillanatban Caillauxné megjelent az ajtó küszöbén, kezében tartotta még a füstölő revolvert és így szólt:

— Ne féljen, magát nem bántom, csak Callmetten akartam igazságszolgáltatást gyakorolni.

Chenu ügyvéd, Callmették képviselője néhány megjegyzéssel kiemeli ezt a vallomást, a mely mély benyomást tett a teremben lévőkre.

Bourget Caillauxné ellen.

A következő tanu Paul Bourget, a híres regényíró, aki vallomása elején meleg szavakban emlékezik meg legutolsó találkozásáról Callmettevel, elmondja, milyen jó és szeretetreméltó ember volt Callmette s milyen meghitt és bensőséges volt kettejük viszonya. Elmondja ezután megérkezésüket a végzetes napon a Figaró szerkesztőségébe:

— Délután hat órakor Callmette-el együtt mentem fel a szerkesztőségbe, ahonnan mindketten mindjárt távozni akartunk. Ekkor hozta be a szolga a borítékba tett névjegyet. Callmette megmutatta nekem a névjegyet és így szólt:

— Ez mégse járja, hogy egy hölgyet ne fogadjak.

Caillauxné a szolga ezután beengedte a szobába és nemsokára lövéseket hallottam. Tegye-e én most erkölcsi tanúságot Callmette felett, akit évek óta ismertem?

Labori védő: Ön egyik regényében hasonló esetet ír le, regényének hősnője férjét meg akarja akadályozni abban, hogy lopott leveleket használjon fel.

Bourget: Az irodalom nem az élet. Különben a regényhősnőnek igaza van. Én épp úgy gondolkodom e tekintetben ahogy ön, s

ahogyan Callmette is gondolkodott. Elmondja ezután, hogy meg van arról győződve, hogy Callmette meg akarta mondani a vádlottnak, hogy kizárólag politikai téren marad a küzdelemben. Nyomatékosan hangsúlyozza, hogy erős az a meggyőződése, hogy Callmette pillanatig se gondolt arra, hogy magánleveleket tegyen közzé.

Girandó, a Figaró egyik szerkesztője a következő tanu, aki elmondja, hogy Caillauxné a tett után hidegvért tanusított és ezt mondta:

— Ez volt az egyetlen eszköz, véget vetni a dolognak.

Caillauxné, mint ismeretes, vallomása során azt a kijelentést is tette, hogy több mint egy óráig kellett várakoznia a Figaró szerkesztőségében, amíg bejuthatott Callmettehez s ezalatt abban a szobában, amelyben ő tartózkodott, két ur férje leveleinek közzétételéről beszélt, ami őt érthető izgatottságba hozta.

Voisin, a Figaró egyik alkalmazottját hallgatják ki erre vonatkozólag, aki határozottan kijelenti:

— Caillauxnének ez az állítása nem felel meg a valóságnak.

Caillauxné: Hallottam, amiért Voisin ur ezt mondta egy barátjának:

— Holnap fog Caillaux ellen a hosszú dokumentum megjelenni.

Voisin: Ez nem igaz. Honnan tudhatam volna én, hogy mi fog a Figaróban megjelenni, hiszen én csak hirdetésekkel foglalkozom.

Labori: A beszélgetés talán nem történt meg, de Caillauxné akkor annyira izgatott volt, hogy könnyen lehettek hallucinációi.

„Nem akartam meggyilkolni.”

Beaufettont, a Figaró munkatársát hallgatják ki ezután, aki egyuttal orvos is.

— A lövések után — mondja a tanu — besiettem Callmettehez, aki figyelmeztetett, hogy tárcájában fontos okmányok vannak. Az aktákat nagy borítékba tettem és átadtam a pénztárosnak, aki azokat a Wertheim szekrénybe zárta el.

Chenu: Elveszithetett ezekből egy darabot?

Tanu: Nem.

Labori: Ön mint orvos meg tudja talán mondani, hogy Callmettet belső vérzés fogta-e el a lövések után?

Tanu: Tíz év óta vagyok orvos s bár nem praktizálok, annyit megállapítottam, hogy a seb alsó része szükségessé tette, hogy Callmettet azonnal klinikára vigyék s ezért rögtön telefonáltam is.

A következő tanu Lazarus, a Figaró egyik szerkesztője, aki a következő vallomást teszi:

— Az első pillanatban azt hittem, hogy tréfáról van szó, amikor hallottam, hogy azt kiáltják: Megölték Callmettet. Besiettem a szobába és ott találtam Caillauxné,

aki egész nyugodtnak látszott.

Callmette többször felém fordult és a birtokában lévő okmányokról beszélt. Ezek közül kettő okvetlenül szégyent hozott volna Caillauxra, de tudom, hogy

Callmette nem akarta őket közölni.

Chenu: És mit tud ön a Defèvre-féle ügyről?

Tanu: Callmette birtokában voltak ezek az akták is, de megígérte, hogy ezeket nem közli.

Caillauxné: Én nem féltem ezeknek az aktáknak a közlésétől. Ismertem férjemnek szerepét a Rochette ügyben és tudtam, hogy minden gyanu felett áll, amit a parlamenti ankét is bebizonyított. Briand egy ízben az én jelenlétében ezt mondta férjemnek:

— Ön Caillaux teljesen tisztázva van ebben az ügyben.

Nem azért mentem hát oda, hogy ezeknek az iratoknak a közlését megakadályozzam.

Nem akartam Callmettet meggyilkolni,

nem is tudtam, hogy komolyan megsebesült. Csak másnap hallottam, hogy Callmette el van veszve.

A következő tanu Berge Emil szerkesztő. Elmondja, hogy Callmette tárcájából kivett két fontos levelet és a Defèvre-féle aktákat. A Caillauxné által említett két intim levélről szó se volt.

Kihallgatják ezután Callmette apósát, Crestat, a Figaró igazgatótanácsának elnökét.

— Nekem a két levélnek csak másolata volt meg — vallja — amelyeket Callmette sajátkezűleg írt le, a másolatokból azonban a legfontosabb helyek ki vannak törölve. Épen ezért és miután ezek az akták vejemnek életébe kerültek, feljogosítva éreztem magam arra, hogy elégessem ezeket a papirokat.

— Nagy mozgás támadt erre a kijelentésre a tárgyalóteremben s az elnök a tárgyalást félbeszakítja. A tárgyalóteremben egyre nagyobb lesz a tolongás, úgy hogy az elnök kénytelen a teremőrköt utasítani, hogy teremsenek rendet a teremben és többeknek, akik nem tudtak már helyet kapni, el kellett hagyni a tárgyalótermet.

A tárgyalást újból megnyitva felolvassák Roincaré köztársasági elnöknek ismeretes vallomását s ezután következik a nap szenzációja:

Caillaux kihallgatása.

A tárgyalóteremben nagy mozgás támad, amikor Caillaux belép, kalapját átadja a törvényszéki szolgának és száraz hangon, gyors beszédmodorában válaszol a hozzáintézett kérdésekre. Vallomása a következő:

— Két házasságom intim történetével kell hogy kezdjem vallomásomat. A bíróság meg fogja engedni, hogy az első házasságomban előfordult viszályokról ne beszéljek. 1909. szeptemberében Mammersből, választókerületemből tizenhat oldalas levelet írtam mostani feleségemnek, aki akkor csupán jó barátom volt még. Ebben a levélben feltártam előttem egész életemet s még ugyanaznap másik, három oldalas levelet írtam hozzá. Később eszembe jutott, hogy ezek a levelek esetleg elkallódhatnak és megkértem őt, adja vissza a leveleket. Ő természetesen késznek nyilatkozott erre, de elkövette azt a hibát, hogy a leveleket el nem zárt fiókban tartotta, ahonnan másnap eltűntek. Guyedanné asszony, aki akkor még a feleségem volt, lopta el ezeket. Hogy a leveleket visszaszerezsem, felajánlottam neki a válást, vagy a kibékülést. Ő a kibékülés mellett döntött. Deschanel barátom jelenlétében elégette a levelet és megesküdött, hogy se másolata, se fényképe ezekről nincsen. Nekem az volt a meggyőződése, hogy a kibékülés köztem és feleségem közt lojális módon történt. Tizenöt hónappal később azonban nem tehettem mást, mint hogy beadjam a válópórt

feleségem ellen. Néhány hónappal később miniszter lettem. Egy ízben hozzám lépett a miniszterelnök és így szólt:

— Itt van egy hírlapíró, aki elmondta, hogy intim leveleket mutattak neki, amelyek Önre vonatkoznak. Ez volt a két ellopott levél. Én azután elvettem feleségül volt barátnőmet és az esküdt urak meg fogják engedni, hogy kijelentsem: soha ennél nagyobb szerencsében nem fogok részesülni

a feleségem nemcsak a legodaadóbb hitves,

hanem érzéseimnek és gondolataimnak osztályosa volt.

Ezeknél a szavaknál

sielni kezd Caillaux,

majd így folytatja:

— Tudtam, hogy a sajtóban erősen meg fognak támadni, mégis nagyon meglepődtem, amikor a Figaró a „Jo“ aláírásu levelet közölte. Ha csak a politikai részüket közölték volna, nem bántam volna, de leközlötték a többi részeket is, ami által egészen kitűnt a levelek teljesen magánjellege s a Figaró mégis közölte ezeket. Hogy ezt még a Figaróban lévő jobb érzésű emberek is rossz néven vették, bizonyítja az, hogy maga a Figaró igazgatója *bocsánatot kért tőlem a levél közlése miatt* és kijelentette, hogy harminc év óta ez az első eset, hogy ilyesmit tett. Azon a napon, amikor a Figaróban a levél megjelent, *telefonon felhívott az első feleségem* és kijelentette, hogy *ő távol áll a levél közlésétől* és megkérdezte, mit tegyen. Röviden az válaszoltam, cselekedjék lelkiismerete sugallata szerint. Biztos forrásból tudtam, hogy a többi leveleket is közölni fogják.

Kijelenti ezután Caillaux, hogy addig még pénzügyminiszter volt, soha nem nyult hozzá magánbirtokában lévő értékpapirjaihoz. Ismerteti feleségének nagy izgatottságát, mikor az első levél a Figaróban megjelent, és megemlíti azt a beszélgetést, amelyet ebben az időben folytatott Poincaré köztársasági elnökkel. Majd így folytatja:

— Ebben a pillanatban egyetlen gondolat foglalkoztatott engem és a feleségem: az intim levelek közlése. Folytonosan eszembe jutott, hogy a köztársaság elnöke azt a tanácsot adta, hogy jogi tanácsadókkal beszéljek. Ez meg is történt, de akit csak megkérdeztem, mindenki azt válaszolta, hogy nem lehet semmit se tenni. Ekkor mondtam a feleségemnek ezt:

— Nyugodj meg, majd én magam odamegyek, hogy a szájára csapjak. *Én a te védő vagyok,*

csak a testemen keresztül bánthatnak téged.

A feleségem borzasztó lelkiállapotban volt. A dráma napján megkértem egy barátomat, hogy hagyja el a kamara ülését és menjen a feleségemhez, vigasztalja őt. A barátom szerencsétlenül elkészt. A drámáról az első hírt akkor kaptam, amikor a szenátusból a pénzügy miniszteriumba tértem vissza. Mikor feleségem cselekedetét meghallottam, rögtön átláttam, hogy hibát követtem el, amikor feleségemet beavattak ezekben a dolgokba. Csak magamat okolhattam, lelkiismereti furdalásaim voltak, hogy *én vagyok oka az egésznek*, miért használtam *ma a szót: „szájára csapok“*, ami esetleg rávihatta a feleségemet erre a tetre. Ezért a hibámért itt ünnepélyesen bocsánatot kérek és *vádat emelek magam ellen.*

Mikor idáig ért vallomásában, már olyan izgatott és kimerült volt, hogy a tárgyalás felbeszakítását kérte, ami meg is történt.

Husz perc múlva az elnök újból megnyitja a tárgyalást, s Caillaux ekkor politikai fejtegetésekbe kezd. Elmondja, mennyire igaztalanok voltak a Figaró támadásai, amelyek csak azért érték őt, mert a jövedelmi adót akarta behozni, ami ellen a Figaró állást foglalt és hogy ezt megakadályozza, semilyen eszközöktől nem riadt vissza. — Egyszerű polgárok vagyunk és nincs semmi védelmünk, amely becsületünket ilyen támadások ellen megvédné. Ez a sok szenny megzavarta a feleségem esztét.

Rátér ezután a Rochette ügyre és kijelenti, hogy az összes vallomásokat hajlandó bemutatni és be fogja igazolni, hogy igaztalanok voltak a támadásoknak volt kitéve.

— Hogy politikai szempontból lehetett kritizálni művem, az természetes. De az ellen, hogy sarat dobáljanak rám, a legerélyesebben tiltakozom és minden erőmmel fogok védekezni. Tudtam, hogy a Figaró politikai aktákat fog közölni. Talán ezekre nézve is nyilatkozom, ha kényszerítenek erre. De nem szívesen teszem, mert esetleg súlyos következmények keletkezhetnek ebből.

Caillaux további vallomása során ezeket jelentette ki:

— Nyugodt lelkiismerettel mondhatom el, hogy minden ténykedésemben úgyis mint miniszterelnököt, úgyis mint minisztert a *legtisztább hazafiság* vezetett. Szememre vetik, hogy állásomat meggazdagodásra használtam föl. *Ez régalom.* Be fogom bizonyítani, hogy vagyonom nem több egyetlen centime-mel sem ma, mint amennyit apámtól örököttem. Calimette a Figaró birtokába azokkal a részvényekkel jutott, amelyeket a Dresdner Bank képviselője vásárolt meg. A Figarót a német Reichstagban meggyanúsították azzal, hogy a Krupp gyártól kapott pénzt. A Figaró az utolsó lap, amelynek erkölcsi szemrehányásokhoz jogosultsága van. A magyar képviselőházban azt állították, hogy a Figaró 12,000 koronát kapott a magyar kormánytól. Ezt a vádat sem cáfolta meg soha a Figaró:

— Engem — mondotta végül a volt miniszter — sem a Fabre, sem a Lefebre protokolumok, sem más hivatalos akták közzététele nem riasztott meg, csak feleségem félt, hogy intim leveleit közléstessék. Feleségem elvesztette a fejét, amikor Mouney megmondta neki, hogy pörrel semmit sem érhet el, mindenkinek saját erejével kell védekeznie.

Caillaux szavait a karzaton nagy tetszés fogadta, azonban ellentmondások is hangzottak a hallgatóság sorából.

Labori védő ezután azt követelte, hogy Caillaux szembesítsék Lazarussal a Figaró szerkesztőjével, arra vonatkozólag, hogy Caillaux becsületét érintették-e a „document vert“ közlése által.

Lazarus a szembesítésnél így nyilatkozott:

— Nem vagyok abban a helyzetben, hogy többet mondhassek a kérdéses iratról. Azt azonban igenis biztosan tudom, hogy Calimette, akit Caillaux meggyilkoltatott, birtokában volt a fontos iratnak.

A közönség Lazarus erőlyes szavait óriási zajjal, lármával fogadta.

Héves jelenet játszódott le ezután az ügyész és Labori között, amely az egész per kimene telére még döntő befolyással lehet.

Labori a tárgyalás végén felállott és ezt a kijelentést tette:

— Nyilatkozatot kérek az ügyész urtól arra vonatkozólag, hogy

valódiak e azok az akták,

amelyeket Calimette halála után a köztársasági elnöknek átadtak és milyen tekintetben érintik Caillaux hazafiságát és becsületét. Ha a főügyész ur ezt a nyilatkozatot nem teszi meg, nem tartom meg védőbeszédemet.

A főügyész: Sajnálatomra a védő ur által kívánt nyilatkozatot

nem tehetem meg.

Erre a szenációs kijelentésre Albanel elnök azonnal felbeszakította a tárgyalást s annak folytatását holnapra halasztotta s így nem lehet még tudni, milyen következményekkel lesz a védő és az ügyész közt lefolyt incidens.

HIREK.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Meleg idő várható, elvélve zivataros esőkkel. — Sürgönyprognózis: Meleg, elvélve esapadék, zivatarok.

— A trónörökös pár Magyarországon. Bécsből jelentik: Jól értesült körök azt beszél-lik, hogy Károly Ferenc József trónörökös nejével Zita főhercegnővel őszkor, Budapestre jön és több napot fog tölteni a budai várban.

— A Vilmos-huszárok Aradmegyében. Az Aradmegyében gyakorlatozó katonasághoz az eddig közölt csapattesteken kívül csatlakozik a hetes debreceni Vilmos huszárok is. Az ezredparancsnokság arról értesítette ma Aradmegye alispáni hivatalát, hogy augusztus közepén Tamáshida felől érkeznek Feketegyarmat és Nagyzerénd aradmegyei községekbe a Vilmos huszárok és Kisjenő, Erdőhegy, Nadab, Simánd községek érintésével Kürtösré és Mácsára vonulnak. Az ezredparancsnok értesítése alapján az alispán intézkedett, hogy a felsorolt községekben gondoskodjanak a huszárok beszállásolásáról.

— A megölt trónörökös vadászkastélyberendezése. Bécsi munkatársunk jelenti: Mindazon vadászkastélyokból, amelyeket Ferenc Ferdinánd főherceg akár a kincstártól, akár pedig magánosoktól bérben birt, megkezdették a megölt trónörökös tulajdonát képező tárgyaknak, mint például a butoroknak, nagyértékű képeknek, régiségeknek, fegyvereknek stb. elszállítását az illető helyekről. Első sorban kiürítették Hahnenort kastélyt, amely Hellmonsödtben a Starhemberg herceg birtokában van. Nagy butoros kocsikban szállítják a kiválóan értékes holmikat Linzbe, ahonnan a kocsikat gyorstehervonaton Artstettenbe viszik és itt, mint elárult trónörökös-gyermekek örökségét őrizni fogják. Legközelebb sorra kerül a Bluhnbach kastélybeli berendezés, majd pedig a Bécs környékén létező kastélyok ingóságainak Artstettenbe és Konopischba való elszállítása. Tekintettel a fővároshoz való közelségre, Hohenberg Zsófia hercegnéasszony, a Miksa és Ernő hercegekkel Artstettenben fognak állandóan tartózkodni.

— Poincaré látogatása. Pétervárról jelentik: Poincaré francia köztársasági elnök az Alexandra nevű yachton ma ideérkezett. Az összes hadihajók zászlódiszt öltöttek, fogadtására több ezer főnyi tömeg gyűlt egybe, s az emberek lelkes hurráh kiáltásokkal fogadták az elnököt, akit a tengerészeti miniszter és a polgármester üdvözöltek. A polgármester ezüst tálcán sőt és kenyeret kínált Poincarénak, aki a tömeg lelkes éljenzése közben vonult be a városba. A cár Viviani francia miniszterelnöknek sajátkezü aláírásával ellátott fényképét adta ajándékba. A demokrata erelmű Viviani ugyanis már előzőleg kijelentette, hogy rendjelet nem fogad el.

— Változások a főrendek névsorában. A főrendiház július 20 án tartott ülésében, az igazoló bizottság javaslata alapján a főrendek jegyzékén a következő változásokat tette: Fenséges Ferenc Ferdinánd os. és kir. főherceg ur nevét a főrendek jegyzéke I. fejezetéből, elhalálozás folytán törölte. Törölte továbbá Nyáry Jenő báró élethossziglan választott főrendiházi tag nevét a jegyzék X. fejezetének A) (Élethossziglan választott tagok) rovatából, Gerliczy Ferenc báró örökös jogu főrendiházi tag nevét a jegyzék IX. fejezetének C) (Bárók) rovatából és Vucic Rókus senny-modrusi püspök nevét a jegyzék II. fejezetéből, elhalálozás folytán, Szögyény-Marich László gróf örökös jogu főrendiházi tag nevét pedig a jegyzék X. fejezetének B) (Ő Felsége által élethossziglan ki-nevezett tagok) rovatából, lemondás folytán, végül Urban Péter báró örökös jogu főrendiházi tag nevét a névjegyzék IX. fejezetének C) (Bárók) rovatába beiktatta.

— Szeged új képviselője. Szegedről jelentik: Ivánkovics Sándor választási elnök fél kilenc órakor Rósa Izsó dr.-t a munkapárt jelöltjét Szeged első kerületében egyhangulag megválasztott képviselőnek jelentette ki.

— **Megtalálták Havas Ernő holttestét?** *Budapestről* jelentik: Nizzából táviratozzák, hogy Nizza melletti tengerparton, egy sziklahasadékban egy halász egy erősen oszlásnak indult holttestre talált a rendőrség azt hiszi, hogy a halott a tavaly oly rejtélyes módon eltűnt Havas Ernő. Ma délután három órakor távirat érkezett Nizzából abból a forrásból, amely Havas Ernő megtalálásának hírére először jelentette. A távirat szerint a rendőrség letartóztatta azt a halászt, aki Havas Ernő holttestét megtalálta. Azzal gyanúsítják ugyanis, hogy Péter nevű bűntársával együtt a rég eltemetett holttesteket kiásta és egy sziklára kiterítette, hogy így rávezeesse a hatóságot és megkapja a holttest megtalálására kitűzött ötvenezer korona jutalmát.

A Magyar Távirati Iroda e hirre vonatkozólag illetékes helyről szerzett értesülés alapján azt jelenti, hogy a legesekélyebb jel sinesen arra nézve, mintha a talált holttest Havas Ernő volna.

— **Kitüntetés.** A király sok éven át egy és ugyanazon cégnél teljesített hű szolgálataik elismerésül: *Millig* Ádámnak, a Schopper I. G. vasnagykereskedő cég cégvezetőjének *Ferencz József* rend lovagkeresztjét és *Horváth Pál* Ignácnak, ugyanazon cég levelezőjének, az arany érdemkeresztet adományozta.

— **Meglopták Károlyi Gyuláné grófnét.** *Milik* József klinikai szolga tegnap délután egy Károly-köruti ékszerésznek eladott egy aranyláncot százkilenc koronáért. A lánc értéke erősen meghaladta ezt az összeget, ami föltűnt azoknak a detektíveknek, akik az ékszerészek és a zalogosok ellenőrzésével vannak megbízva. Kinyomozták Miliket, aki azt mondta, hogy a láncot egy vidéki tanító megbízásából adta el. A rendőrség emberei nem elégedtek meg a magyarázattal, házkutatást tartottak és ekkor egy nagyon értékes briliánsokkal kirakott platina-láncot és egy aranyból való női varrókészletet találtak. Ekkor derült ki, hogy *Milik* összeköttetésben áll *Naszály Istvánnal*, *Károlyi József* gróf inasával, aki rendszeresen lopkodta gazdáját. A Szentkirály-utca 32. számú grófi palotában garazdálkodott az inas és ellopt mindent, ami keze ügyébe akadt. Az arany-varrókészlet is a gróf palotájában lakó gróf *Károlyi Gyuláné* tulajdona. A rendőrség mindkettőjüket letartóztatta.

— **Kinevezés az aradi telefonközpontban.** A posta- és távirat vezérigazgatója most nevezte ki az előléptetésben soron levő posta- és távirat kezelőket. A nagyszámú kinevezés között egy aradi is van: az aradi telefonközpontban évek óta nagy megelégedésre szolgálatot teljesítő özvegy *Winkler Árpádné* nevezte ki a vezérigazgató első osztályú posta- és táviratkezelővé.

— **Nyilvános katonai törvényszéki tárgyalás.** *Komáromból* jelentik: A dandárbíró-ság ma tartotta első nyilvános tárgyalását. A vádlott *Kollár Sándor* tábori tüzér volt, aki ezredétől tavaly megszökött és ez év áprilisában egy számboglyába elbujva találták meg. A vádlott, aki négy gimnáziumot végzett, azzal védekezett, hogy vissza akart térni ezredéhez. Ezért csak engedély nélküli távozás miatt mondották ki bűnösnek és 7 havi szigorított börtönrre ítélték.

— **Házasságok.** *Stein Zsiga*, az aradi polgári takarékpénztár titkára házasságot kötött özv. *Heim Lajosné* sz. *Karton Teréz* urnóval. (Külön értesítés helyett.)

Brinzei János magánhivatalnok és özv. *Benedek Sándorné* házasságot kötöttek.

— **Házbér helyett revolver.** *Budapestről* jelentik: Tegnap hajnalban a Gólya-utca 8. szám alatt *Horváth Dezső* pincért, amikor a ház ajtaját csöngetésére kinyitotta, megkérte *Schemnitzer Lajos* házmester, hogy fizesse ki hátralékos lakbérét. A felszólításból összekapás lett, aminek hevében a pincér revolvért rántott és rálőtt a házmesterre. A lövés nem talált és a házmester támadóját lefegyverezte. *Horvátot* letartóztatták.

— **Elloptak egy 50000 korona értékű fegyvert.** *Bécsi* tudósítónk jelenti: A minapában nagy betörést követtek el eddig ismeretlen tettesek *Auersperg Engelbert* herceg kastélyában a csehországi *Nepomuk* melletti *Grünberg*-ben. A betörés felfedezése után a hirtelen megejtett leltározás szerint a tettesek csak ékszerben 20000 korona értékű dolgokat raboltak el, míg az ezüstnemű értéke, amely szintén a betörők zsákmánya lett, megközelíti az 50000 koronát. Most azután alaposan átnézték a kastélyt és ekkor arra a felledezésre jutott a károsult *Sarhemberg* herceg, hogy a betörők magukkal vitték egy különösen történelmileg is nagy értékű tárgyat: egy vastagon aranyozott, szétszedhető vadászfegyvert, amelynek csövén aranyból kirakottan egy vadász jelenet van, hatalmas medvével birkózik egy vadász. A fegyvernek reális értéke kívül még különösen nagy a történelmi értéke is, mert azt maga II. Miklós orosz cár ajándékozta *Colorado-Mansfeld* hercegnek, akinek egyik őse már bírta a puskát: a Napoleon korabeli háború után az akkori orosz cár ajándékozta a fegyvert az egyik *Colorado* hercegnek, akitől a vadászfegyver visszakérült Miklós cárhoz és ez viszont az ivadék *Colorado Mansfeld*nek ajándékozta. Ettől a hercegtől vándorolt azután az 50000 korona értékű puská a most kirabolt *Starhemberg* herceg birtokába. A fegyver egy sötét barna fadobozban nyugszik. A kézrekerítőnek 10000 korona jutalmat tűzött ki a herceg.

— **Szociálista zavargások Zágrábban.** *Zágrábból* jelentik: A tegnap estére egybehívott szociálista népgyűlést a rendőrség betiltotta. Négy száz munkás a szociálista lap házána udvarára vonult és gyűlést tartott. A hangulat rendkívül izgatott volt, a munkások az általános sztrájk proklamálását követelték. Ez idő alatt a ház előtt egybegyűlt nagy tömeget a rendőrség szétszarta. A munkásoknak egy másik csoportja a városon kívül tartott gyűlést. Mikor ezt a rendőrség emberei megtudták, automobilon kivonultak a gyűlés helyére és sok munkást letartóztattak. A szakszervezetek végrehajtó bizottsága állandóan permanenciában van és valószínű, hogy amennyiben a bán intézkedésével, amely holnapra várható, *Demetrios* szerkesztő kitiltását jóváhagyja, a központi bizottság proklamálni fogja az általános sztrájkot.

— **A Népopera színészei és a főváros.** *Budapestről* jelentik: A Népopera nyomorba jutott színészei ma délelőtt megjelentek *Márkus Jenő* dr. tanácsnoknál és megállapodtak abban, hogy ma este kiutalják számukra a főváros által rendelkezésükre bocsátott segílyt.

— **Munkászavargások Pétervárott.** *Pétervárról* jelentik: Tegnap és ma százezernél több munkás sztrájkolt és ismét súlyos zavargások voltak. Tegnap a tüntetők kövekkel dobálták a rendőröket, akik közül tizenkilencen megsebesültek. A rendőrség lőtt a tüntetőkre, de ezek közül senki se sebesült meg. A *Vyborg* nevű városrészben kétezer főnyi tömeg gyűlt egybe és nyolc közuti kocit feldöntött. A rendőrség emberei hazak ablakaiból is kövekkel dobálták, revolverlővések is történtek, amit a rendőrség tüzzel viszonzott. A tüntetők közül itt sem sebesült meg senki, míg három rendőrt a munkások megsebesítettek. A város minden részében kisebb nagyobb tüntetések fordultak elő és *Moszkvában* is tüntetést rendeztek a sztrájkoló munkások, akik feldöntötték a villamos kocsikat.

— **Öngyilkos kísérlet.** *Elmer Miklós* 45 éves kisserentmiklósi közművessegéd ma reggel a *Károlyi* hidról beugrott a *Marosba*. A közelben levő halászok hamarosan kimentették a hullámokkal küzködő embert, akinek semmi komolyabb baja nem történt. A kisserentmiklósi község házára vitték, ahol elmondta, hogy azért akart öngyilkos lenni, mert sokat ovidott a feleségével s megunt már a folytonos veszekedéseket.

— **A Gaibrinusz nagyvendéglő kerthelyiségeiben** (kedvezőtlen idő esetén a nagyteremben július hó 25.-én kezdi meg hangversenyeit *Budapestről* *Koczás József* karmester igazgató 15 tagu daltársulata.

— **A gyilkos megfya.** *Nyiregyházaról* jelentik: *Kucsovics János* gazdálkodó tegnap felmászott a kertjében lévő hatalmas meggyfára. Egy galy letörtött alatta, *Vukovics* lezuhant és esés közben beleakadt a letört ág végébe. A hegyes vég felhasította *Kucsovics* gyomrát és a szó szoros értelmében felnyársalta. Mire a kórházba vitték, meghalt.

— **A főtéri üzletek fejlődése.** Az embernek szinte a szemébe ötlök, hogy a főtéri üzletek külsejében változás áll be. Csak az elmúlt napokban emlékeztünk meg *Fischer Simon* látványosságba menő *Andrássy-téri* speciális üzletéről, már is egy újabb pompásan sikerült portálról számolhatunk be. *Hajós Árpád* gyógyszerész *Andrássy-téren* levő gyógyszerárát — fővárosi mintára — valóban gyönyörű portállal látta el, amelynek remekül sikerült asztalos munkáját — eredeti rajz szerint — *Rokszia Károly* aradi műasztalos készítette, az izléses márványmunkát pedig *Calvasina Henrik* márványtelepe szállította. Lényeges változás történt ezenkívül a gyógytár berendezésében is, így szembeütő az üzletben felállított galleria.

— **Ebzárlat.** A főkapitány egy előfordult veszetzégi eset következtében folyó évi július hó 20-tól számított 40 napos ebzárlatot rendelt el.

— **Harminc százalékkal olcsóbb lett a gyermekkosci** a *Fischer Nagy Áruház* Gyáriraktárában *Aradon*, *Szabadság-tér* 12. szám alatt, ahol a legelegánsabb, legfinomabb és a legnagyobb választék található.

— **Legelegánsabb gyermek- és fiukosztimók és felöltők** *Hirsch Antal* uriszabó üzletében *Arad*, *Andrássy-tér* 22. kaphatók. Olcsó azabott árak. Telefon 677. 1557

— **Levélbélyegeket, egész bélyeggyűjteményeket, valamint régi levelezéseket jó árban** vessz *Kerpel Jzse* könyvkereskedése.

TARKASÁGOK.

(*Tetlégesség*). Egyik olvasónk figyelte meg azt a kis, vidám vasárnapi diskurzust, amely valamelyik csanádmezei faluban történt:

— Ne *András* hova — újságolja az egyik ember a másiknak a kis kapu előtt — mit szól ahhoz a komégyiához?

— Melyikhez?

— Hát aki tegnap nálunk vét.

— Nem tudok én arról semmit, mer én tegnap *Ambrózon* voltam.

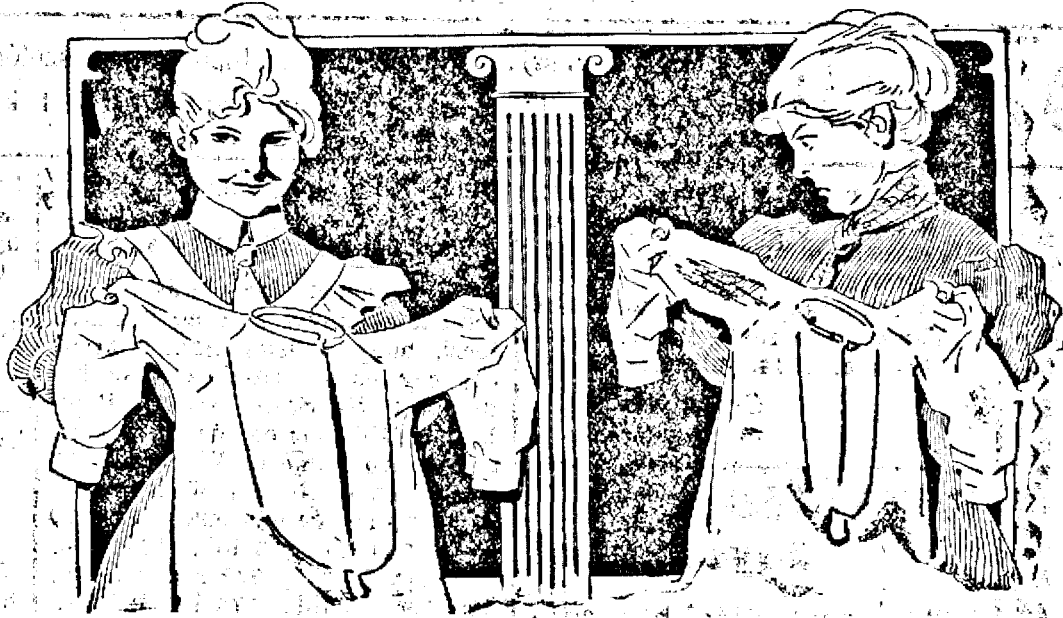
— Nem-e? Már pedig nagyúrja volt annak! Azt csak tudja sóger, hogy a *Lajosi* fia meg a *Gyurka* a *Vera* után járnak. Hisszen jó szemük van, mert hályra egy lány. De tennap összetársalkodtak a *lyányon* és a *Lajosi* egy ütötte kupán *Gyurkát*, hogy megszédeltett tőle. Jó is, hogy a *Gyurka* okosabb vét, mer ha el nem szalad, még bizony — *tetlégességre* jön a sor!

(*Csillagászat*). A katonai állású iskolában mindenféle szép tudományra tanítgatják a káplárokat és szakaszvezetőket. A hadnagy ur egyebek között az égitestek mozgását is elmagyarázta a derék hadfiaknak és annak bizonyosságul, hogy megértették-e a magyarázatot, ki is kérdezi az egyik káplárt a nap és föld forgásáról. A káplár sekiég gondolkozni, de végre mégis kiséti:

— Hát is-e az ugy van: a föld forog napal a nap körül, tjjel pedig a hold körül...

(*A magyarság*). Egy ajonnan épült és mindenféle könyvelemmel kicirázott fővárosi szállodában az étterem ajtaján a következő feliratokat figyelte meg az érdeklődő:

Luncheon 11 to 2 o'clock p.m.
Diner 5 to 8 o'clock p.m.

Aki fehérneműjét szereti,
 osakis a szavatoltan tiszta **Schicht-szappant**
 használja.

Aki nem szereti fehérneműjét,
 közönséges, káros vegyszerek töltése által ol-
 csóvá tett szappan használata által tönkre teszi.

A SCHICHT-SZAPPAN a „SZARVAS” jegyet és a „SCHICHT” nevet viseli.

A Schicht-szappan a legjobb, legkiadósabb és ennek folytán a legolcsóbb szappan. Tisztaságáért 25.000 koronával szavatolnak.

PENSIO DE DEMOISELLES.

Előkelő nevelő-intézet 14—18 éves leányok részére. 4155
 Nyelv, zene, festés, kézimunka, háztartás stb. tanítás.
 Francia és német társalgás. Sport, nagy kert, saját villa.

BŐVEBBET A PROSPEKTUS ÁLTAL * * *
GRAZ, RUCKERLBERG STEIERMARK. * * *

!! GYENGE FÉRFIAK !!
!! ÖREGEK ÉS FIATALOK !!

kérjenek ezen baj **azonnali** meg-
 szüntetését tárgyaló ismertetést. 40
 fillér postabélyeg csatolása mellett.
 Nem belsőleg beveendő gyógyszer. Cim 2325

„NOVA MECHANIKA 115.”
 Budapest — Főposta — Flókbérlet 40.

Kalmár József
 villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
 Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:
 villanyos világítási berendezéseket,
 villanyos csengő- és telefon be-
 rendezéseket s minden e szak-
 mába vágó munkát. Pontos és
 gyors munka. 481

Raktáron tart:

Villanyos csillárokat, villanyos fű-
 tőedényeket, villanyos vasalókat,
 villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram
 lámpákat és mindennemű villa-
 nyos cikkeket. 467

Első Aradi Orthodox

כשר Szalámigyár כשר

Herskovits Dezső és Társa
 Arad, Boros Béni-tér 11. szám.
 Telefon szám 820. Sürgöny-
 cím: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kitűnő minőségű sza-
 lámi, kolbász, hideg felvágott,
 füstölthús készítményeinket a
 legjutányosabb árak mellett
 Vidéki megrendelések azonnal
 eszközöltetnek. Arjegyzék in-
 gyen és bérmentve. 3775

1914 évi 2791. sz.

Tüzifa eladás.

(Vasuti állomás melletti raktárban)

A tótváradai m. kir. erdőgondnokság soborsini faraktárában
 készletezett, összesen 6983 ürköbméter kemény tűzifa öt eladási
 csoportban zárt írásbeli versenytárgyalás útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1914. évi augusztus hó 24-én déli 12 óráig
 nyújtandók be, a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, hol azok au-
 gusztus hó 25-én d. e. 9 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Részletes adatok, árverési és szerződési feltételek, valamint
 ajánlati űrlapok és borítékok a m. kir. főerdőhivatalnál Lippán
 (Temes megye) és a m. kir. erdőgondnokságnál Tótváradon
 (Arad megye) díjmentesen szerezhetők be.

Lippa, 1914. évi július hóban.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és
 „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
 Peppo hintőpor 70 fillér.

**Legfájdalmasabb
 tyukszemétől**

is 3 nap alatt
 mindenki meg-
 szabadul a Ha-
 jós-féle ANA-
 GALLIN haszná-
 láta által. —
 Kezelése igen
 egyszerű, nem
 piszkít, nem ra-
 gados.

A beszerzésnél vigyáznunk kell az ANAGALLIN szóra.
 Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és telje-
 sen csak a „Phenolsav”-val eszkö-
 zölhető. A butorokat nem rontja, még a
 petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnél 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy ba-
 juszt a legszébb állandó fekete színre lehet festeni anélkül,
 hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kap-
 hatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-
 tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapítottatott 1886. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

AGA-GOMME: Mint hogy ezen szívarkapapir minden lapocskája a szélén **gummirozva** van, a cigarettázó otthon elkészítheti egész napi szükségletét 1 könyvecske 80 lap ára 4 fillér.

Wajdits György

„TURUL“
gyógyszertárban

(Karolina-u. és Ferenc-tér
sarok.)

az összes kül- és bel-
földi különsségek és
drogeria cikkek dro-
geria árban kaphatók.

17786—1914. kh.

Hirdetmény.

Egy előfordult veszetségi eset következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák 1. évi július hó 20-tól számított 40 napig állandóan kötve tartassanak, vagy pedig harapás elleni biztos szájkosárral ellátva póráson vesetessenek.

Figyelmestetem a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földmívelési minisztérium által 40 000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, a melyek szájkosár nélkül, vagy szájkosárral

de pórás nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fog-nak írtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól.
Aradon, 1914. július hó 20.

Green Nándor,
főkapitány.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3861

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Ajánlunk

Gyári, üzemi és ipari célokra,
rostált, száraz, darabos, uradalmi

erdei bükkfaszenet.

Vasaláshoz háztartások részére,

kétszer rostált, szagtalan, izzított,
kiváló minőségű 4148-11

retorta bükkfaszenet.

Üzletekbe, ismét eladók részére

csomagolt **RETORTA** faszenet
csomagolt **VASALÓ** faszenet
pontosan mért egy kilós csoma-
gokban **Házhoz szállítva**

Kneffel Károly és Fia

szén és kősz nagykereskedése Aradon.
Városi és megyei Telefon 139. szám.

8009—1914. tkv. szám.

Arverési hirdetményi kivonat.

A világosi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közönségre teszi, hogy Quirin Sándor aradi bér c'g és a csalákozottnak ki-mondott Sz. Szabó István, Papp Bálint, Bódi József, Mandl József, Sherer Andrásné és Weber Károly vhajtatóknak özv. Wolf Istvánné, Auer Anna végrehajtást szenvedő elleni 609 kor. 15 fill., 164 kor., 182 kor. 92 fill., 373 kor. 20 fill., 498 kor. 68 fill., 176 kor. 20 fill. és 860 kor. tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtási ügyében az ár-
verést az aradi kir. törvényszék, illetve a világosi kir. járásbíróság területén levő Galsa község hatá-
rában fekvő és a galsai 869. sz. tkvi A I. 1., 8. sor. 363—364. hrsz. beltelkes háznak és 1095/b. hrsz. kenderföldnek vhitást szenvedett B. 20. a. illető felére 958 kor., az 1870. sz. tkvi A + 1. sor. 8. 06—8026/a. 1. hrsz. kaszálóra 195 kor. és az A + 2. sor. 952/a. 2. hrsz. kenderföldre 84 kor. mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és a fentebb meg-
jelölt ingatlan az 1914. évi augusztus hó 17-ik napjának délelőtt 9 órákor Galsa községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár két-harmadánál alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tar-
toznak az ingatlan becsárának 10% át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvény-cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi novem-
ber hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes ér-
tékpapirokban a kiküldött kezéhez letenol vagy az 1886. évi LX. tc. 170. §-a értelmében a bánat-
pénznek a bíróságnál történt elő-
leges elhelyezéséről kiállított szá-

bályszerű elismervényt átszolgál-
tatni. Az árverési vevő tartozik
nyomban a bánatpénzt a vételár
10 százalékalig kiegészíteni.

Világos, 1914. évi május hó
1. napján.

4360 Povolni, s. k.
kir. járásbíró.

7297—1914. kh. sz.

Hirdetmény.

A mind gyakrabban megismét-
lődő szerencsétlenségek igazolják,
hogy a szabad Marosban és az
elővízcsatornában való fürdés élet-
veszéllyel jár. A Maros medre, és
az elővízcsatornának annak taka-
ritása folytán fenéktalaja, helyen-
kinti mélysége folytán változik és
ujjonnan keletkező örvényei, áram-
sebessége nemcsak az uszni nem-
tudók, de a gyengébb uszók életére
is a legnagyobb veszélyt képezi.

Mint hogy a Maros folyón léte-
sített ingyenes fürdők mindenki-
nek rendelkezésére állanak és tel-
jesen feleslegessé teszik az élet-
veszéllyel járó szabadban való
fürdözést, a közönség életbiztonsá-
gának megóvása érdekében a sza-
badban való fürdést az 1885. évi
XXIII. t. cz. 25 §-a alapján Arad,
szab. kir. város rendőrhatalóságának
egész területén betiltom és figyel-
meztetem a lakosságot hogy
mindazok, akik e tilalom ellen
vétenek, a hivatkozott törvény
185 §-a szerint fognak büntetve
Egyidejűleg felkérem a szülőket,
gyámokat, gondnokokat, a tanon-
czot tartó iparosokat, kereskedőket,
az elemi és középiskolák igazga-
tóit, hogy a felügyeletük alatt álló
gyermekeket, tanulókat, a rende-
letben foglalt tilalomról tanítsák
ki és ügyeljenek, hogy az szigo-
ruan betartassék.

Arad, 1914. évi július hó 7-én.

Green s. k.
főkapitány.

Cséplőgép tulajdonosok, gyártelepek és ipartelepek figyelmébe!

Van szerencsém szives tudomásukra hozni, hogy a 76271/99. számú belügyministeri rendeletnek megfelelő mentőszekrények állandóan raktáron vannak, áraik a következők:

1. A fenti rendeletnek megfelelő m. szekrény cséplőgépekhez 31
2. A " " " " " ipartelepeknek 39
3. A " " " " " nagyobb ipar t. 51

Régi hiányos mentőszekrényeket a legrövidebb idő alatt szerelünk föl a legolcsóbb áron.

Az általunk szállított mentőszekrényekért teljes felelősséget vállalunk, mivel azok a törvényesen előírt kellékeknek mindenben megfelelnek azok ellen sem az iparfelügyelőség sem más hatóság kifogásokat emelni nem fog míg a hiányosan felszereltekért a telep tulajdonosát büntetik.

Legfinomabb steril kötszerek Hartmann és Kleining Hohenelbei gyárából valamint betegápolási kellékek a legolcsóbban számíttatnak.

HEHS VILMOS

Szent István gyógyszerháza 6187

ARAD, Batthyány-utca.

A nyári erős napsugarak és szelek ellen

arc- és kézborának megvédésére a leg-
hasznosabb az általános közkeveltségű

eredeti Kárpáti-féle

Benzoé Creme Ara 1 Kor.

és **Benzoé Tejszappan** Ara 70 fillér,

a mely szeplőket, arcfoltokat és minden
arc tisztátalanságot az arcról meglepő
gyorsan letisztít.

Készíti és postán szétküldi

Kárpáti János

gyógyszertára

Arad, Boros Béni-tér 15. sz.

6 Kor. értékű rendelésnél postaköltség
nem számíttatik fel. 7091

Ezen rovatban minden szöveg-
szeri hirdetésnek ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: Jókai (6h.) utca 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szakcsoporthoz: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján, ványon küldendők — a szövegben a névvel együtt — vagy levélbélyegekben. Tudakozásnál a hirdetés stíma mindenkor költendő. Levélbeli megkereséseknél (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, és esetében, válaszbélyeg csatolással. Az apróhirdetések díja a szöveg stíma szerint számított. Minden sor 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a kéziratos utáthozzával jelszók. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kívánata díjazásul megszerkeszt. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.**

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
 2. Jelige alatt.
 3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozás idővesztéssel jár.

Az apróhirdetésekre vonatkozó tudakozások, ahol a hirdetés mellett: „Bővebben, vagy cím a kiadóban” áll, közelebbi adatok olvashatók az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.

ALKALMAZÁST NYER.

Intelligentes

deutsches Kinderfräulein wird in christlichen Hause gesucht. Jahreszeugnisse erwünscht. Kindergärtnerin in Vartheil. Adresse in der Administration 4865

ALKALMAZÁST KERES.

Kitűnő

kisegítő főző nő ajánlkozik ruházathoz. Varjassy Lejos-utca 76. 4364

Megbisált

szilveszterre gyűjtésre a hegyalján elvállalok. Arad postafiók 154. 4367

INGATLAN.

Akác-utca 6. szám

alatti földszintes ház elsősz. felteletek mellett azonnal eladó. Bővebben Aradi Kereskedelmi Bank. 4888

KIADÓ LAKÁS.

Apponyi Albert-körút 1. sz.

szemkőzt a Kultur-palotával egy szobából és kamrából álló pince-lakás kiadó. Ugyanott műhelynek vagy üzletnek átalakítható világos nagy utcai pince kiadó.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Új szingora

alig használt, irodaberendezés, varrógépek, kocsik eladók. Arad Unió hirdető, Kápolna-utca 2. 4354

Carboform szappan

Olcso, tökéletes, fertőtlenítő szappan ára 40 fillér. Készíti Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyszereti gyára Arad, kapható mindenhol. 1224

Elegáns butorok

csaknem új helyszűke miatt jutányos áron eladó. Ugyanott egy jökarban levő kerékpár eladó. Cím a kiadóba. 4384

Legfinomabb

szepességű málna-szörp különként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp különként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálnyi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp különként 2 kor. 40 fill. Ribizke-szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszerháza Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszerházában. 1224

Egy doboz

100 darab hártyalen levélpapír, 50 papír és 50 selyempapír bélelű boríték egy koronáért kapható In-gusz I. és Fla könyv- és papírke-reskedésében. Telefon 517. 1941

KÜLÖNFÉLE.

Eserjött

gyomor elixír. Emésztési zavarok, étvágytalanság, felfúvódás, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörcsök, székrekedés, bélszenyheség, bél-fergek (gilliszták) bélbacteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Rak-tárak Hehs Vilmos gyógyszerháza Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszerháza Aradon, Deák Ferenc utca. 5180

Emír.

Körömfényesítő por, jobb minden eddiginél a körmököt azonnal tükör-fenyessé teszi ára 70 fillér, kapható mindenhol. Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyszereti gyára Aradon. 1224

Mindenki olyan öreg,

aminőnek látszik, aki nem akar megöregedni, használja a Földes-féle Hair regeneratort, ezen készítménytől minden ősz haj visszanyeri eredeti színét. Nagy üveg ára 2 korona. Földes gyógyszerháza, Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány utcai gyógyszerházában. 1224

Mindenki azt mondja már; hogy szeplők, májfoltok

és minden arctisztatlanságok eltüntetésére legjobb az eredeti Kárpáti-féle

Benzon tejszappan ára 1 korona. Benzon tejszappan ára 70 fillér.

Főraktár:

KÁRPÁTI JÁNOS
gyógyszerháza
ARAD, BORGOS BANI-TÉR.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Mielőtt

3091-II

bárhon is beszerezne ruha- és cipő-szükségletét keresse fel okvetlen

Korányi

ruhaárházát, a Bohus-palotában

Mi megmutatjuk önnek, hogy kevés pénzért is lehet jól, elegánsan ruházkodni.

2 korona

egy

számla v. levél

Rendező

Jambor

papírüzletében

ARAD,

Andrássy-tér 3. sz.

(Tabajdi-utcai oldalán.) 1291

14861—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter a 7646/Elnöki B. 1914. sz. körrendeletével következőleg intézkedett:

Az 1913. évi október hó 15-éről 11870 önk. B. szám alatt költ. körrendeletem kapcsán közlöm a törvényhatósággal, hogy a cs. és kir. hadügyminiszter úrral egyetértőleg létrejött megállapodás értelmében a csapattestek (osztályok) intézői (akik a véderő törvény 48 §-a 1. pontja hatodik bekezdése alapján való felmentés kedvezményének tényleges szolgálatban álló egyének részére való megadásáról az előfoku kiegészítési hatóságokat csak az illető hadköteleknek szabadságolása, illetőleg nem tényleges viszonyba való helyezése alkalmával fogják értesíteni. Ha azonban tartalékos vagy póttartalékos részesítetik a véderő törvény 48. §-a 1. pontja hatodik bekezdésének b) betűje alapján ebben a kedvezményben akkor az illető pa. az. nektség az előfoku ki-gyészési hatóságokat a kedvezmény megadásáról esetről-esetre azonnal fogják értesíteni.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy ezt a rendeletet tegye megfelelő módon közhírré és arról tudomásvétel és mihez tartás végett járasi tisztviselőket értesítse.

A városi tanács.

„Matteine“

poloska- és molyirtó vállalat Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fischer.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csekély évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 3561

FOGAK

húzás, tömés, fogsorok, aranyhídak és koronák ideálisan szépen, régára kitűnően, készülnek

HALMOS

vizsgázott fogtechnikus műtermékben Asztalos Sándor-utca 10. sz. (Szabadság tér és Asztalos Sándor-utca sarok), 3668

Dr. Keppich

orvos ur házában.) Telefon sz. 638.

8000—1914.

Hirdetmény.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság által felül vizsgált és érvényesített 1914. évi I. és II. oszt. keresetadó kivetési lajstromot folyó év július hó 2-ától a városi adóhivatal helyiségében 8 napi közzemlére teszem

Figyelmeztetem az adófizető polgárokat, hogy ezeket ezen idő alatt bárki megtekintheti és az adóztatásáról meggyőződést szerezhet.

Ezen közzemlére kitett adók elleni netáni felebezésekre a határidő ezen adóknak az adókönyvecskében történt előírásaitól illetve az előírt könyvecské kézbesítésének napjától számított 15 nap.

Ezen adók elleni felebezések az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál adandók be.

Arad, 1914. július 16.

Városi adóhivatal.

Az aradi m. kir. államjóságigazgatóságtól.

17.093—1914. szám.

Versenytergályalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jóságigazgatóság nyilvános írásbeli versenytergályalást hirdet a következő munkálatokra.

Tételszám	Megnevezés	A kincstár által engedélyezett összeg		A hitközség fizet a kézi és írás nap-számok megváltására	
		Kor.	f.	Kor.	f.
1914. év augusztus hó 21. napján.					
I. Aradmegyében.					
1	Magyarpécskán róm. kath. templom és lelkész-lak javítása	6.688	79	573	25
2	Magyarpécskán ispánlak javítása és az iroda-helyiség kibővítése	2.007	02		
II. Temesvármegyében.					
3	Nagykárolyfalván a róm. kath. lelkészlak ja-vítása	3.642	35	126	25
4	Temesrékásán a volt erdőtisztlak javítása	1.563	59		
5	Gizellafalván telepes házak javítása	9.396	33		
6	Mosniczán telepközeli lak javítása... ..	3.900	25		
1914. évi augusztus hó 22. napján.					
III. Krassó-Szörény vármegyében.					
7	Tiszafán a róm. kath. lelkészlak javítása	4.949	41	693	98
8	Lugosi gör. kath. lelkészlak javítása	637	46	73	15
9	Szederjesen 7 drb. átereszt építése	2.180			
IV. Torontál vármegyében.					
10	Nagyzerzsébetlakon új róm. kath. lelkészlak építése... ..	31.754	70		
V. Bács vármegyében.					
11	Bácsszentivánon a róm. kath. templom tetőze-tének megújítása és a falazat kijavítása	6.035	91	457	24

Az írásbeli zárt ajánlati versenytergályalás Aradon a m. kir. jóságigazgatóság hivatalos helyiségében a fent kitett napokon délelőtt 10 órakor fog megkezdetni és megtartatni, mely időpontig a zárt írásbeli ajánlatok ugyanott adandók be.

Az ajánlat minden egyes munkára külön-külön teendő.

Az ajánlattevő tartozik az általa megajánlott összeg 5%-át készpénzben, vagy ovadékképes értékpapirokban valamely királyi adóhivatali pénztárnál bánatpénz gyanánt befizetni és az erről szóló nyugtát ajánlatához csatolni.

Az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

A költségvetés és az árlejtési, valamint az általános és részletes feltételek Aradon a kir. jóságigazgatóság műszaki osztályában a hivatalos órák alatt (délelőtt 8—2 óráig) megtekinthetők.

Elkésett, vagy utóajánlatok, valamint táviratilag bejelentett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A beadott ajánlatok azonnal bizottságilag felbontatnak, mely eljárásnál ajánlattevők jelen lehetnek. Ajánlattevők ajánlataikért 30 napig kötelezettségben maradnak.

Az aradi m. kir. jóságigazgatóság fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül — azok összegére való tekintet nélkül — szabadon választhasson.

Arad, 1914. évi július hó 17-én.

Magyar Királyi Államjóságigazgatóság.

Utánnomás nem díjaztatik.

4331

HIXIL**MODERN MOSÓ SZER!**

Hixil a legjobb mosószer a fehérnemű hófehérré való tisztítására, amellyel enyhe és ártalmatlan a használatban. Kapható minden szakmába vágó üzletben. Arad és vidéke képviselője: Szemző Armin áruügynöksége Arad.

Telefon 592. szám.

Telefon 592. szám.

Kizárólag I-ső osztályu minőség**Alkalmi tűzifa vétel a Marosparton.**

A folyamatban lévő tutajozás alkalmából rendkívül kedvező alkalma van a n. é. közönségnek Téli tűzifa szükségletét rendkívül olcsón beszerezni.

I. rendű bükkhasábfa öle 34 korona
I. rendű cserhasábfa öle 38 korona

a marosparton tömören felőlezve. Kivánságra minden mennyiséget, egyenesen a tutajokról a Marospartra tömören kiőleztetünk és a házhoz szállítást ölenként 2.— koronáért a belváros minden részébe elvállaljuk. — A tűzifa száraz elsőrendű marosmenti minőségű és kifogástalanul tömören van őlezve. — Minden öl tűzifához 2 köteg alagyujtófat díjtalanul szolgálunk ki.

Aradi Fűrészgár Részvénytársaság

Gróf Tisza István ut 10. szám. :: Telefon 711. sz.

Kitűnő minőségű száraz tűzifát waggonként is szállítunk a legjutányosabb árakon.

Fenti árakért kizárólag I-ső rendű minőséget szállítunk. Alarendeltek minőségű fa megfelelően olcsóbb.

Kizárólag I-ső osztályu minőség